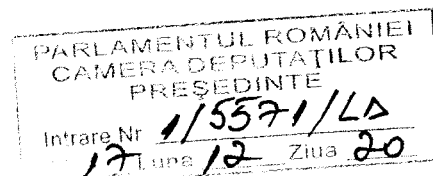

S.G. - pt. BPCD

CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI

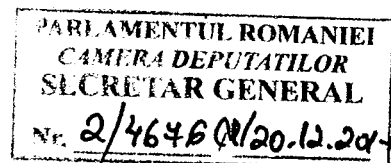
Strada Lev Tolstoi nr.22-24 Sector 1 cod 011948 București

Telefon: 004.021.307.87.31; Fax: 004.021.307.88.84

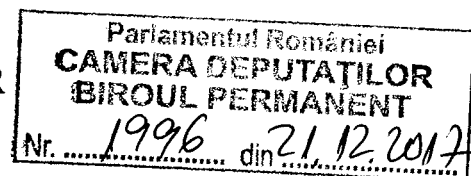
Internet: <http://www.curteadeconturi.ro>

CABINET PREȘEDINTE

Nr. 12659 / 18.12.2017

CAMERA DEPUTAȚILOR

Domnului Președinte Nicolae-Liviu DRAGNEA

Am onoarea să vă prezint, alăturat, Sinteza rapoartelor de audit privind **Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei** întocmită de către Curtea de Conturi a României urmare misiunilor desfășurate atât la Ministerul Muncii și Justiției Sociale, cât și la Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială.

Sfera de cuprindere a auditului o reprezintă unele acțiuni în domeniul asistenței sociale ale Ministerului Muncii și Justiției Sociale, în calitate de organ de specialitate al administrației publice centrale, cu rol de sinteză și coordonare a aplicării strategiei și politicilor Guvernului în domeniile muncii, familiei și protecției sociale, cu focalizare pe patru categorii de beneficii de asistență socială:

1. *alocația de stat pentru copii;*
2. *indemnizația pentru creșterea copilului și stimulente lunar/de inserție;*
3. *ajutorul social privind asigurarea venitului minim garantat;*
4. *alocația pentru susținerea familiei.*

Analiza aspectelor prezentate în această sinteză s-a inițiat și desfășurat în temeiul prevederilor cuprinse în Acordul de împrumut, care a vizat Proiectul privind modernizarea sistemului de asistență socială, încheiat între România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, ratificat prin Legea nr. 68/25 aprilie 2012.

Potrivit Acordului de împrumut, "Pe perioada de implementare a Proiectului, Împrumutatul, prin Curtea de Conturi, va realiza auditul anual al programelor de asistență socială incluse în PCE și va transmite Băncii rapoartele de audit în termen de cel mult douăsprezece (12) luni după sfârșitul

anului calendaristic auditat, începând cu auditul anului 2011” (PCE-Programul de Cheltuieli Eligibile).

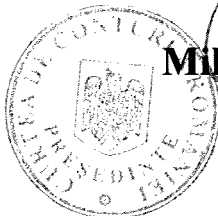
De asemenea, la efectuarea misiunilor de audit au fost avute în vedere competențele și atribuțiile prevăzute de Legea nr.94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată, potrivit căreia prin exercitarea funcției de control asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului, aceasta furnizează Parlamentului rapoarte privind utilizarea și administrarea resurselor în conformitate cu principiile legalității, regularității, economicității, eficienței și eficacității.

Din analiza efectuată asupra celor patru beneficii de asistență socială auditate a rezultat faptul că, în anul 2016, activitatea în domeniul asistenței sociale a fost complexă și a avut în vedere asigurarea resurselor necesare cetățenilor pentru a participa la viața economică și socială, în contextul general al constrângerilor financiare generate de criza economică, precum și susținerea persoanelor aflate în situație de dificultate, până la depășirea acesteia și reintegrarea socială.

Concluzia care a rezultat în urma auditului este că și în anul 2016, Ministerul Muncii și Justiției Sociale a implementat o serie de măsuri care au contribuit la îmbunătățirea sistemului de asistență socială, precum și la utilizarea eficientă a resurselor bugetare primite cu această destinație. În consecință, sistemul de asistență socială este funcțional, dar este perfectibil.

Vă rog să primiți asigurarea înaltei mele considerații.

PREȘEDINTE

Mihai BUSUIOC

CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI

SINTEZA

rapoartelor de audit privind

***Performanța acordării unor beneficii de asistență socială
pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea
copilului și a familiei***

- 2017 -

C U P R I N S

Nr. crt.	Capitol	Pagina
I.	Introducere	1-2
II.	Indicatori privind sărăcia și excluziunea socială în Uniunea Europeană și în România, în contextul Strategiei Europa 2020	2-7
III.	Sistemul de asistență socială în România	8-10
IV.	Prezentarea generală a beneficiilor de asistență socială	10-19
V.	Obiectivul general și obiectivele specifice ale auditului	19
VI.	Constatări și concluzii	20-38
VII.	Recomandări	38-40
	Abrevieri	

ABREVIERI UTILIZATE

AJPIS	Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială
ANAF	Agenția Națională de Administrare Fiscală
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ANPIS	Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială
ASF	Alocația pentru susținerea familiei
DPS	Direcția Politici Sociale
ICC	Indemnizația pentru creșterea copilului
ISR	Indicatorul social de referință
MMJS	Ministerul Muncii și Justiției Sociale
PCE	Programul de Cheltuieli Eligibile
PIB	Produsul Intern Brut
PNR	Programul Național de Reformă
SAFIR	Program informatic integrat pentru administrarea și gestionarea beneficiilor de asistență socială
VMG	Ajutorul social pentru asigurarea venitului minim garantat

I. Introducere

Prezentul raport este destinat Președinției, Parlamentului, Guvernului, Ministerului Muncii și Justiției Sociale, Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, potrivit Legii nr. 68/25 aprilie 2012 pentru ratificarea Acordului de împrumut, precum și opiniei publice.

În contextul **Strategiei Europa 2020**, Guvernul României s-a angajat la o amplă reformă a sistemului de asistență socială prin *Strategia privind reforma în domeniul asistenței sociale* care a fost aprobată prin *Memorandum*, în luna februarie 2011.

Pentru susținerea implementării *Strategiei privind reforma în domeniul asistenței sociale* în România, a fost conceput *Proiectul privind modernizarea sistemului de asistență socială*, proiect susținut de *Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare*, printr-un împrumut ratificat în data de 8 iulie 2011 sub forma *Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare prin Legea nr.68/25 aprilie 2012*.

Aspectele prezentate în acest raport **s-au inițiat** și desfășurat în temeiul prevederilor cuprinse în acest Acord de împrumut. Potrivit Anexei din Acord "*Pe perioada de implementare a Proiectului, Împrumutatul, prin Curtea de Conturi, va realiza auditul anual al programelor de asistență socială incluse în PCE și va transmite Băncii rapoartele de audit în termen de cel mult douăsprezece (12) luni după sfârșitul anului calendaristic auditat, începând cu auditul anului 2011*" (PCE- Programul de Cheltuieli Eligibile).

Precizăm că termenul inițial de finalizare a proiectului fixat pentru anul 2013 a fost prelungit în mod succesiv, de către Guvernul României, la data prezentului raport termenul de finalizare a fost stabilit pentru anul 2017, potrivit HG nr.472/2015.

Totodată, în anul 2015 a fost adoptată *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2015-2020* (HG nr. 383/2015). Secțiunea din cadrul strategiei referitoare la *Politicile orientate, respectiv Transferuri sociale* este în concordanță cu prima strategie, respectiv *Strategia privind reforma în domeniul asistenței sociale*.

Urmare acestui fapt, Curtea de Conturi a României a desfășurat anual, începând cu anul 2012, misiuni de audit ocazie cu care au fost abordate cele patru beneficii de asistență socială (definite PCE în Legea nr. 68/2012), respectiv: ***alocația de stat pentru copii, indemnizația de creștere a copilului (inclusiv stimulentele lunar/de inserție), alocația pentru susținerea familiei și ajutorul social pentru asigurarea venitului minim garantat.***

În misiunile de audit efectuate au fost avute în vedere competențele și atribuțiile prevăzute de Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, potrivit căroră prin exercitarea funcției de control asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului, aceasta furnizează Parlamentului rapoarte privind utilizarea și administrarea resurselor în conformitate cu principiile legalității, regularității, economicității, eficienței și eficacității.

La baza redactării prezentului raport au stat constatările, concluziile și recomandările conținute în actele întocmite ca urmare a misiunilor de audit al performanței, desfășurate la Ministerul Muncii și Justiției Sociale (MMJS) și la Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială (ANPIS), precum și ca

urmare a misiunilor de audit financiar desfășurate atât la ANPIS cât și la unele dintre agențiile județene pentru plăți și inspecție socială, entități prin intermediul cărora se administrează unitar beneficiile de asistență socială și se efectuează plata acestora. Pentru celelalte agenții teritoriale necuprinse în audit în anul 2017, verificările s-au efectuat de la nivelul ANPIS.

Concluzia generală care a fost formulată și în anii precedenți este aceea că **sistemul de asistență socială este funcțional, dar necesită unele îmbunătățiri.**

II. Indicatori privind sărăcia și excluziunea socială în Uniunea Europeană și în România, în contextul Strategiei Europa 2020¹

▪ În EUROPA

Strategia Europa 2020 propune o nouă viziune economică, care să ajute Uniunea Europeană (UE) să iasă din criză și să edifice o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, cu niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, de productivitate și de coeziune socială.

În vederea definirii direcției în care UE dorește să evolueze până în anul 2020, Comisia Europeană a propus **5 obiective principale interconectate:**

- 1. rata de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 ani - minimum 75%;**
- 2. nivelul investițiilor în cercetare și dezvoltare - 3% din PIB-ul UE;**
- 3. atingerea obiectivului „20/20/20”** (sau 30/20/20, în cazul respectării anumitor condiții) în domeniul schimbărilor climatice și al energiei;
- 4. rata părăsirii timpurii a școlarizării - 10%, iar ponderea populației cu studii superioare și vârsta între 30 și 34 de ani - cel puțin 40%;**
- 5. reducerea cu 20 de milioane a numărului cetățenilor europeni amenințați de sărăcie** (cea ce ar corespunde reducerii cu 25% a numărului de persoane cu risc de sărăcie).

Reducerea cu 20 de milioane a numărului cetățenilor europeni amenințați de sărăcie până în anul 2020 reprezintă unul dintre cele 5 obiective ale Strategiei Europa 2020.

În anul 2016, potrivit Eurostat (Biroul de Statistică al Uniunii Europene), **118 milioane de persoane se aflau în risc de sărăcie și excluziune socială**. Numărul acestor persoane a scăzut constant înainte de începerea crizei economice însă în anii următori a avut o evoluție ascendentă, ajungând la cel mai mare număr în anul 2012, respectiv 123,6 milioane de persoane aflate în risc de sărăcie și excludere socială în UE-28².

În perioada 2012 -2016, numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excludere socială s-a redus ușor, ajungând la 118 milioane de persoane (23,5% din totalul populației UE-28). Aceasta înseamnă că aproape **1 persoană din 4 se află în una din cele trei forme de sărăcie sau excludere socială**, adică:

✓ **este expusă riscului sărăciei relative** (AROP- at risk of poverty), adică dacă veniturile gospodăriei din care face parte sunt mai mici decât pragul sărăciei, stabilit la 60% din media veniturilor disponibile pe adult echivalent;

¹ Sursa: EUROSTAT

² UE-28 (de la 01 iulie 2013): EU-27 (Austria, Belgia, Bulgaria, Cipru, Cehia, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxembourg, Malta, Olanda, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia și Marea Britanie.) + Croația

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

✓ **se confruntă cu privațiuni materiale severe** (SMD - severe material deprivation)- din cauza lipsei resurselor financiare, membrii gospodăriei nu își pot permite cel puțin patru din cele nouă componente considerate esențiale pentru un trai decent (achitarea cu întârziere a chiriei, utilităților, ratelor la împrumuturi; plata unei vacanțe de o săptămână pe an, departe de casă; consumul de carne, pui, pește sau proteine echivalente cel puțin o dată la două zile; posibilitatea de a face față cu resursele proprii, cheltuielilor neprevăzute, echivalente cu 1/12 din valoarea pragului anual de sărăcie; deținerea unui telefon fix sau mobil; deținerea unui televizor color; deținerea unei mașini de spălat; deținerea unui autoturism personal; asigurarea plății unei încălziri adecvate a locuinței);

✓ **locuiește într-o gospodărie pentru care intensitatea muncii este extrem de redusă** (VLWI - very low work intensity) în care persoanele nu muncesc decât foarte puțin din capacitatea lor de a munci.

Împreună, cei trei indicatori reflectă obiectivul Strategiei Europa 2020 de garantare a faptului că beneficiile creșterii economice sunt larg distribuite și că persoanele aflate în prezent la marginea societății pot juca un rol activ în cadrul acesteia.

În vederea atingerii obiectivului **reducerea cu 20 de milioane a numărului cetățenilor europeni amenințați de sărăcie** (ceea ce ar corespunde reducerii cu 25% a numărului de persoane cu risc de sărăcie) ar trebui abordate politici economice, de ocupare a forței de muncă, referitoare la taxe și educație adecvate.

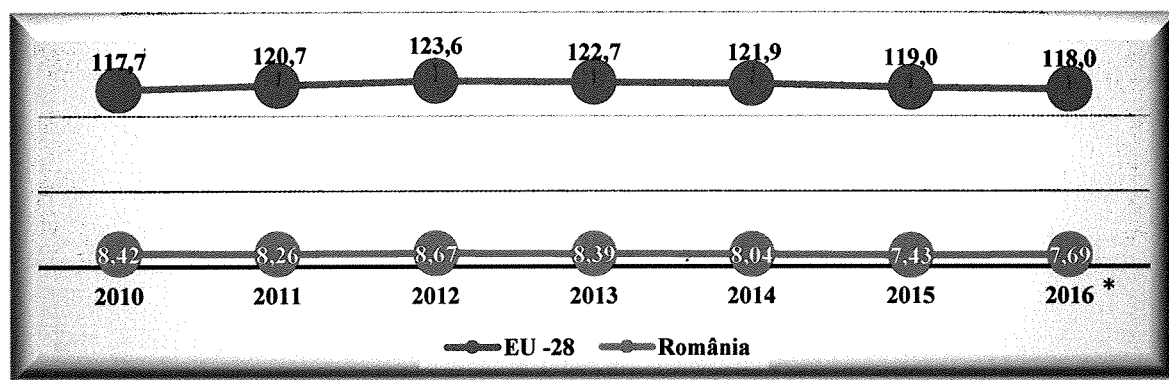
În acest sens, statele membre și-au stabilit propriile lor ținte în cadrul **Programelor Naționale de Reformă**. În majoritatea țărilor membre **ținta de atins** a fost exprimată într-o valoare absolută a persoanelor care trebuie să iasă din sărăcie și excludere socială comparativ cu **anul de referință, respectiv 2008**.

În anul 2008, numărul persoanelor care erau expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială în UE a fost de **116,4 milioane**, iar **reducerea cu 20 de milioane de persoane** din obiectivul stabilit de UE corespunde unei situații în care **96,4 milioane de persoane** vor fi expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială în 2020.

De menționat că pentru anii 2008-2009 nu s-au raportat date centralizate la nivelul UE-28 care să poată fi comparate cu datele raportate de către România pentru cei doi ani.

Evoluția numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excludere socială în perioada 2010-2016 în UE-28 și în România, se prezintă grafic astfel:

Graficul nr. 1
- milioane persoane -

Sursă: Eurostat

* Pentru anul 2016 datele sunt estimate

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

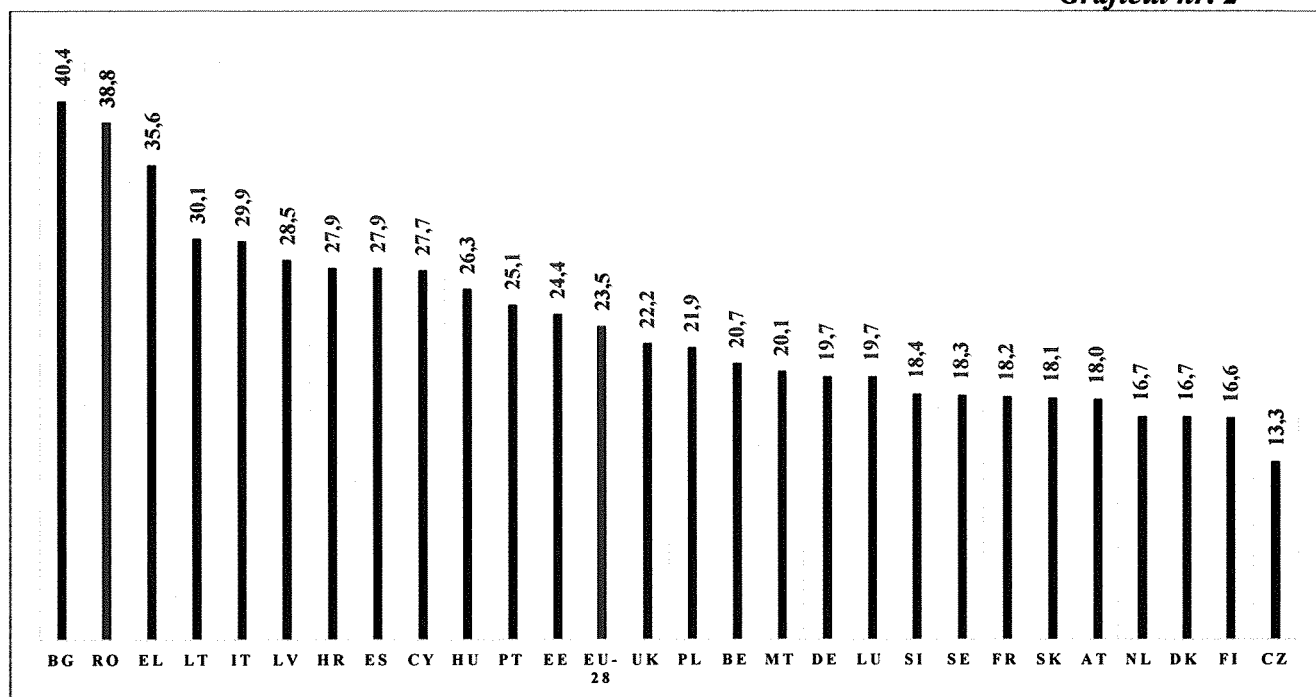
În concluzie, din graficul prezentat anterior rezultă că, în general, în perioada 2010-2016, **evoluția la nivelul UE-28 a fost similară cu cea din România**, în sensul că anul 2012 se remarcă ca fiind anul cu cel mai mare număr de persoane care se aflau în risc de sărăcie și excludere socială.

De asemenea, în perioada 2012-2016 s-a înregistrat o tendință descendentă a numărului de persoane atât la nivelul UE-28, cât și la nivelul României, cu excepția anului 2016 când la nivelul țării noastre tendința a fost însă ascendentă față de anul precedent.

La finele anului 2016, Biroul de statistică a Uniunii Europene a determinat numărul de persoane aflate în risc de sărăcie și excludere socială pornind de la ponderea acestor persoane în totalul populației din statele membre UE-28.

Ponderea populației totale expuse riscului sărăciei sau excluderii sociale pe țări, în anul 2016 la nivelul UE-28, se prezintă grafic astfel:

Graficul nr. 2

Sursa: Eurostat

Potrivit datelor din graficul prezentat anterior, rezultă că la nivelul **UE-28** ponderea populației totale expusă riscului sărăciei sau excluderii sociale este de 23,5%, **adică 1 din 4 persoane este supusă riscului sărăciei sau excluderii sociale**. Dintre aceste state, Bulgaria se află pe ultimul loc cu o pondere a populației expusă riscului sărăciei sau excluderii sociale de 40,4%.

Din numărul total de state membre cea mai mare parte (adică un număr de 15³) au înregistrat ponderi mai mici față de media UE-28 a populației totale expusă riscului sărăciei sau excluderii sociale. Dintre acestea, Cehia este țara care a înregistrat ponderea cea mai mică a persoanelor expuse riscului sărăciei sau excluderii sociale, adică 13,3%.

³UK-Marea Britanie, PL-Polonia, BE-Belgia, MT-Malta, DE-Germania, LU-Luxembourg, SI-Slovenia, SE-Suedia, FR-Franța, SK-Slovacia, AT-Austria, NL-Olanda, DK-Danemarca, FI-Finlanda, CZ-Cehia

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

La polul opus cu o pondere mai mare față de media UE-28 a populației totale expusă riscului sărăciei sau excluziunii sociale se situează un număr de 12 state membre⁴ din care face parte și România. Precizăm că Irlanda nu figurează cu date raportate în anul 2016 și nu este cuprinsă în această analiză.

România se află pe penultimul loc în UE-28, cu o pondere de 38,8% a populației expusă riscului sărăciei sau excluziunii sociale fiind devansată de Bulgaria.

În cadrul unor țări membre ale Uniunii Europene, numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excludere socială a crescut în anul 2016 față de anul 2008, mărin­d astfel distanța față de obiectivele naționale asumate (Belgia, Danemarca, Grecia, Irlanda, Spania, Italia, Cipru, Luxemburg, Malta, Olanda, Slovenia).

La polul opus, în Cehia, Letonia, Lituania, Germania s-a înregistrat o scădere a numărului persoanelor aflate în risc de sărăcie și excludere socială, dar aceste țări membre nu au atins țintele stabilite prin Programele Naționale de Reformă.

Țările care și-au atins țintele naționale la finele anului 2016 stabilite ca obiectiv pentru reducerea numărului persoanelor aflate în risc de sărăcie și excludere socială, sunt **Polonia** cu 3.270 mii persoane (față de 1.500 mii persoane), **România** cu 1.420 mii persoane (față de 580 mii persoane), **Bulgaria** cu 531 mii persoane (față de 260 mii persoane) și **Cehia** cu 191 mii persoane (față de 100 mii persoane).

Germania, Irlanda, Olanda, Suedia și Marea Britanie și-au definit țintele naționale pe indicatori specifici care nu sunt raportați Eurostat.

Una dintre cauzele diferențelor dintre procentul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excludere socială o constituie impactul diferit al crizei economice asupra statelor membre ale Uniunii Europene.

Anumite grupuri din cadrul populației sunt mai afectate de riscul de sărăcie și excludere socială. Cele mai afectate sunt femeile, copiii, tinerii, șomerii, familiile monoparentale și cei care trăiesc singuri, persoanele cu un nivel scăzut de educație, persoanele născute într-o țară diferită de cea de rezidență și cei care trăiesc în zonele rurale.

▪ În ROMÂNIA

Statele membre ale Uniunii Europene, printre care și România, și-au stabilit propriile lor ținte în cadrul Programelor Naționale de Reformă elaborate în vederea atingerii obiectivelor stabilite prin Strategia 2020.

Indicatorii Europa 2020 referitori la România, pentru anii 2008-2014, au fost recalculați, pornind de la populația rezidentă obținută pe baza rezultatelor Recensământului Populației și Locuințelor 2011 (recalcularea a fost legiferată prin HG nr.1019/2014 privind aprobarea Programului Statistic Național Anual 2015).

Creșterea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile și reducerea numărului de persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială cu 580 mii persoane, până în anul 2020, față de anul 2008, este ținta asumată de România în vederea îndeplinirii obiectivelor Strategiei Europa 2020.

În anul 2016, comparativ cu anul 2008, conform datelor publicate de Eurostat, ponderea persoanelor din **România** care se confruntă cu riscul de sărăcie și excluziune socială în totalul populației a scăzut cu **5,4 puncte procentuale** (una dintre cele mai mari reduceri dintre statele membre ale Uniunii Europene, după Polonia și Letonia).

4 BG-Bulgaria, RO-Romania, EL-Grecia, LT-Lituania, IT-Italia, HR-Croația, LV-Letonia, ES-Spania, CY-Cipru, HU-Ungaria, PT-Portugalia, EE-Estonia, IE-Irlanda nu figurează cu date raportate în anul 2016

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

Pentru a realiza acest obiectiv, România a ales să recurgă la unul din cei trei indicatori menționați anterior, respectiv **rata expunerii la riscul de sărăcie**. Pentru anul 2008, ales ca an de referință la nivelul UE, **pragul utilizat a fost de 459 lei/lună⁵** în timp ce la nivelul anului 2015 acest prag a fost de **514 lei/lună⁶**, ceea ce înseamnă că o persoană care realizează venituri **sub acest prag este săracă**.

În anul 2016, în România, **numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială (ARPE)** a fost de **7.694 mii persoane** în creștere cu 259 mii persoane față de anul 2015 și în scădere cu 349 mii persoane față de anul 2014. Raportat la populația totală a României⁷, numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în anul 2016 a fost de **38,8%** în creștere cu 1,4 pp față de anul 2015 și în scădere cu 1,5 pp față de anul 2014.

Rata sărăciei relative⁸ a fost de **25,3%** în anul 2016, în scădere ușoară față de anul 2015 (0,1pp), dar în creștere cu 0,2pp față de anul 2014, numărul persoanelor aflate în sărăcie relativă fiind de 1.757 mii persoane.

De asemenea, numărul persoanelor care locuiesc într-o gospodărie pentru care **intensitatea muncii este foarte scăzută (VLWI)** a fost de 1.230 mii persoane în creștere cu 38 mii persoane față de anul 2015, ceea ce reprezintă un procent de 8,2% din totalul populației în anul 2016.

Mai mult decât atât, numărul persoanelor afectate de **privațiuni materiale (SMD)** severe a fost de 4.707 mii persoane ceea ce reprezintă 23,8% din totalul populației în creștere cu 1,1pp față de anul 2015.

Pentru a atinge ținta asumată de România, la sfârșitul anului 2014, Ministerul Muncii și Justiției Sociale a supus dezbaterii publice **Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2015 - 2020 și Planul strategic de acțiuni pentru perioada 2015 – 2020**, care au fost adoptate prin Hotărârea de Guvern nr. 383/2015.

Strategia prevede un cadru cuprinzător pentru reducerea sărăciei, dar reușita acesteia depinde de planificarea concretă și realistă, de bugetul disponibil și de cooperarea existentă în cadrul administrației publice centrale și locale, precum și de cooperarea cu societatea civilă.

Persoanele vulnerabile cărora li se adresează în mod specific strategia privind incluziunea socială sunt cele excluse de pe piața forței de muncă, din sistemul de educație, sănătate, locuire și alte servicii.

În ceea ce privește **progresele înregistrate** în realizarea obiectivelor naționale din Strategia Europa 2020, **România are rezultate bune** în domeniul reducerii numărului de persoane expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială în sensul că, față de obiectivul național de 580 mii de persoane, în termeni absoluți, **1.680 mii de persoane au fost scoase din categoria celor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială în perioada 2008-2015⁹**. Aceasta înseamnă că față de numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială care la nivelul anului 2008 era de 9,11 milioane persoane, s-a ajuns la finele anului 2015 la 7,43 milioane persoane. Ulterior, numărul acestora a înregistrat o ușoară creștere ajungând în anul 2016 la 7,69 milioane persoane.

În urma **evaluării progreselor înregistrate la nivelul României**, Comisia Europeană a concluzionat următoarele:

- **Sărăcia este în scădere, dar persistă inegalități mari în materie de venituri.** România are unul dintre cele mai ridicate niveluri de inegalitate a veniturilor din UE și această inegalitate este în creștere, parțial din cauza reducerii efectelor de redistribuire ale sistemelor fiscale și de transferuri. Deși

⁵ Memorandumul cu tema Aprobarea valorilor finale ale obiectivelor României pentru Strategia Europa 2020, aprobat de către Guvern în anul 2010

⁶ Sursa: INS

⁷ Populația totală a României în anul 2016 (potrivit Recensământului Populației și Locuințelor 2011) era de 19.760.314 persoane.

⁸ Rata sărăciei relative=ponderea persoanelor sărace (după metoda relativă de estimare) în totalul populației. Se consideră sărace persoanele din gospodăriile care au un venit disponibil pe adult-echivalent (inclusiv sau exclusiv contravaloarea consumului din resurse proprii) mai mic decât nivelul pragului de sărăcie. În mod curent, acest indicator se determină pentru pragul de 60% din mediana veniturilor disponibile pe adult-echivalent.

⁹ Document de lucru al serviciilor Comisiei Europene, Raportul de țară al României din 2017, Bruxelles, 22.02.2017

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

rata sărăciei este în scădere, sărăcia și excluziunea socială persistă în rândul tinerilor, familiilor cu copii, persoanelor cu handicap, romilor, populației rurale și persoanelor inactive.

▪ **Nivelurile de sărăcie și excluziune socială rămân ridicate.** Deși în scădere, riscul de sărăcie sau de excluziune socială se menține la un nivel ridicat pentru tinerii NEET¹⁰, familiile cu copii și persoanele cu handicap. În comparație cu zonele urbane, în mediul rural trăiesc de două ori mai multe persoane în comunități marginalizate, confruntându-se cu probleme legate de locuințe, de ocuparea forței de muncă și de natură socială. Ponderea persoanelor sărace care trăiesc în locuințe de calitate foarte proastă și cheltuiesc peste 40 % din venituri pentru locuință este una dintre cele mai ridicate din UE. **Rata sărăciei în rândul persoanelor încadrate în muncă (dublă față de media UE) provine din ponderea ridicată a lucrătorilor familiari neremunerați în zonele rurale. Nu în ultimul rând, România are unul dintre cele mai ridicate niveluri de inegalitate a veniturilor din UE, aflat în creștere.**

▪ **Sărăcia și excluziunea socială sunt deosebit de ridicate în rândul romilor.** Riscul de sărăcie al romilor este de aproape trei ori mai mare decât cel al restului populației.

Incidența mare a sărăciei este asociată cu niveluri ridicate de inactivitate. Lipsa oricărei experiențe profesionale sau a unei experiențe profesionale recente, un nivel scăzut de competențe și de educație și posibilități limitate de angajare sunt principalele obstacole care împiedică persoanele sărace să își găsească un loc de muncă. Problema este acută în zonele rurale și marginalizate, unde posibilitățile de angajare în alte domenii decât agricultura de (semi)subzistență sunt destul de limitate.

▪ **Venitul minim de incluziune urmărește să combată sărăcia și să promoveze măsuri de activare.** Adoptată în 2016, Legea privind venitul minim de incluziune, care urmează să intre în vigoare la 1 aprilie 2019¹¹, consolidează trei programe în funcție de venituri. Aceasta dublează aproape bugetul actual și sporește caracterul adecvat și sfera de aplicare a prestațiilor, cu obiectivul de a scoate 10 % din populație din situația de sărăcie extremă. De asemenea, Legea privind venitul minim de incluziune prevede măsuri de consolidare a inspecțiilor și măsuri coercitive. Legea va combina măsuri de sprijin pasiv cu măsuri mai atractive pentru piața forței de muncă, menținând o parte din beneficiile pentru ocuparea unui loc de muncă și introducând măsuri active și obligatorii pe piața muncii pentru acest grup. Potențialul de activare al măsurilor obligatorii rămâne însă modest, acestea vizând să ajungă la doar 25 % din beneficiarii de venit minim de incluziune până în 2021.

▪ **Prestațiile sociale nu sunt încă revizuite într-un mod pe deplin previzibil.** Nivelul principalelor prestații sociale, inclusiv al ajutorului de șomaj, se determină în funcție de indicatorul social de referință, care nu a fost actualizat de la adoptarea sa în 2008. O revizuire periodică a indicatorului social de referință ar contribui la menținerea caracterului adecvat al prestațiilor sociale în timp, evitând revizuri ad-hoc de amploare, neprevăzute în buget.

Concluzia generală este aceea că sărăcia este în scădere, dar persistă inegalități mari în materie de venituri. România are unul dintre cele mai ridicate niveluri de inegalitate a veniturilor din UE și această inegalitate este în creștere, parțial din cauza reducerii efectelor de redistribuire ale sistemelor fiscale și de transferuri. Deși rata sărăciei este în scădere, sărăcia și excluziunea socială persistă în rândul tinerilor, familiilor cu copii, persoanelor cu handicap, romilor, populației rurale și persoanelor inactive. Se are în vedere trecerea la servicii mai integrate orientate către grupurile defavorizate, întrucât furnizarea acestor servicii este scăzută.

¹⁰ NEET - categoria de persoane cu vârstă cuprinsă între 15 și 24 de ani care nu urmează nicio formă de învățământ și nici nu au un loc de muncă

¹¹ OUG r. 82/2017 a prorogat termenul pentru intrarea în vigoare a Legii nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune de la data de 1 aprilie 2018 pentru data de 1 aprilie 2019.

III. Sistemul de asistență socială în România

Sistemul național de asistență socială se compune din sistemul de beneficii de asistență socială și servicii sociale.

Legislația existentă în România cu privire la sistemul național de asistență socială conferă Ministerului Muncii și Justiției Sociale (MMJS), denumit în continuare minister, calitatea de autoritate publică centrală care elaborează și coordonează politica socială, în general și cea a asistenței sociale, în particular.

Măsurile din domeniul sistemului național de asistență socială se pun în aplicare de instituțiile organizate la nivel central (MMJS și instituțiile subordonate) și la nivel local (serviciile publice de asistență socială din subordinea consiliilor locale sau, după caz, de către unitățile administrativ-teritoriale: primării).

Ministerul Muncii și Justiției Sociale și unitățile sale subordonate administrează sistemul național de asistență socială și asigură îndeplinirea măsurilor și acțiunilor prevăzute în actele normative privind beneficiile de asistență socială și serviciile sociale.

Totodată, ministerul, având calitatea de organ de specialitate al administrației publice centrale cu rol de coordonare a aplicării strategiilor și politicilor Guvernului în domeniul protecției sociale, a asigurat cadrul legal prin adoptarea unor măsuri necesare pentru aplicarea corespunzătoare a prevederilor legale specifice fiecărui beneficiu de asistență socială, respectiv *Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale*.

Totodată, punerea în aplicare a noilor reglementări cuprinse în *Legea asistenței sociale* a necesitat modificarea actelor normative de bază, care legiferează acordarea beneficiilor de asistență socială.

Beneficiile de asistență socială reprezintă o formă de suplimentare sau de substituie a veniturilor individuale/familiale obținute din muncă, în vederea asigurării unui nivel de trai minimal, precum și o formă de sprijin în scopul promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții anumitor categorii de persoane ale căror drepturi sociale sunt prevăzute expres de lege.

În funcție de scopul și natura lor, beneficiile de asistență socială se acordă fie doar în baza evaluării veniturilor bănești, fie în baza evaluării cumulate a veniturilor bănești, a bunurilor și a veniturilor ce pot fi obținute prin valorificarea/utilizarea bunurilor mobile și imobile, aflate în proprietate ori folosință. Acestea reprezintă măsuri financiare destinate asigurării unui standard minim de viață, susținerii familiei și copilului, promovării și garantării exercitării de către persoanele cu nevoi speciale a drepturilor și libertăților fundamentale.

Cuquanturile a două beneficii de asistență socială din cele auditate se stabilesc în raport cu indicatorul social de referință, prin aplicarea unui indice social de inserție. **Excepție** fac nivelul minim al indemnizației pentru creșterea copilului și stimulentele lunare de inserție care din luna iulie 2016, prin adoptarea *Legea nr. 66/2016 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor*, s-au raportat la salariul minim brut pe țară garantat în plată¹². Potrivit OUG nr. 82/2017 care a intrat în vigoare în data de 16 noiembrie 2017¹³, cuquantumul minim al indemnizației pentru creșterea copilului și a stimulentei lunare/de inserție se

¹² "Art. 2 -(2) Indemnizația lunară prevăzută la alin. (1) se stabilește în cuquantum de 85% din media veniturilor nete realizate în ultimele 12 luni din ultimii 2 ani anteriori datei nașterii copilului și nu poate fi mai mică de 85% din cuquantumul salariului minim brut pe țară garantat în plată."

"Art. 7. - (1) Persoanele care, în perioada în care sunt îndreptățite să beneficieze de concediul pentru creșterea copilului, prevăzut la art. 2 alin. (1), obțin venituri supuse impozitului potrivit art. 3 au dreptul la un stimulent de inserție în cuquantum lunar de 50% din cuquantumul minim al indemnizației stabilit la art. 2 alin. (2).

¹³ Art. IV "Cuquantumul minim al indemnizației lunare nu poate fi mai mic decât suma rezultată din aplicarea unui coeficient de multiplicare de 2,5 la valoarea indicatorului social de referință, iar cuquantumul maxim al acesteia nu poate depăși valoarea de 8.500 lei."

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

va raporta la indicatorul social de referință în mod similar cu celelalte două beneficii de asistență socială auditate.

Indicatorul social de referință (ISR) reprezintă unitatea exprimată în lei la nivelul căreia se raportează unele beneficii de asistență socială suportate din bugetul de stat. Indicatorul social de referință a rămas la același nivel, respectiv la valoarea de 500 lei¹⁴.

În condițiile în care inflația cumulată în perioada 2008- 2015 a fost de 28,7%, acest indicator, ca parametru de bază cu care sunt corelate toate transferurile, a rămas neschimbat de la introducerea sa din anul 2008.

Indicele social de inserție (ISI) este coeficientul de multiplicare aplicabil indicatorului social de referință și se stabilește în raport cu tipul de familie, precum și cu scopul beneficiului de asistență socială.

Nivelul beneficiilor de asistență socială cumulate de o persoană singură sau, după caz, de o familie nu poate depăși un coeficient raportat la valoarea indicatorului social de referință. Coeficientul se stabilește anual prin hotărâre a Guvernului, în funcție de tipul familiei și al beneficiilor de asistență socială la care aceasta sau membrii acesteia, respectiv persoana singură au dreptul.

Obiectivul general urmărit de minister îl reprezintă stabilirea unui mecanism unic de organizare al sistemului de asistență socială, a modalităților de finanțare, a tipurilor de beneficii, de definire a beneficiarilor și a nevoilor concrete ale acestora.

Entitatea cu personalitate juridică, înființată cu scopul creării unui sistem unitar privind administrarea procesului de acordare a beneficiilor de asistență socială este **Agencia Națională pentru Plăți și Inspecție Socială (ANPIS)** care funcționează în subordinea ministerului.

La rândul ei, ANPIS funcționează la nivel local prin 42 de agenții teritoriale pentru plăți și inspecție socială ca servicii publice deconcentrate, cu personalitate juridică, prin care se asigură la nivelul întregii țări gestionarea sistemului beneficiilor de asistență socială, precum și coordonarea, îndrumarea și controlul activității agențiilor teritoriale, în scopul aplicării unitare a legislației în domeniul specific de activitate și al realizării atribuțiilor ce le revin, potrivit legii.

Ministerul a asigurat prin bugetul aprobat pentru anul 2016, alocarea sumelor necesare efectuării tuturor plăților către titularii beneficiilor de asistență socială, iar agențiile județene pentru plăți și inspecție socială au efectuat plata la timp a acestora către beneficiari, nefiind semnalate în acest sens disfuncții sau nemulțumiri.

Fondurile publice pentru **susținerea sistemului de beneficii de asistență socială**, acordate prin bugetul ministerului, au fost în anul 2016 de 11.702 milioane lei (2.606 milioane EURO*), reprezentând 1,40% din produsul intern brut al României (în anul 2016, produsul intern brut al României a fost de 761.473 milioane lei**).

Beneficiile de asistență socială care au făcut obiectul misiunilor de audit (alocația de stat pentru copii, indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele lunar/de inserție, ajutorul social privind asigurarea venitului minim garantat, alocația pentru susținerea familiei), **au presupus în anul 2016 un efort bugetar de 8.080 milioane lei (1.800 milioane EURO*), cu o pondere de 1,06 % în produsul intern brut.**

În totalul plăților pentru beneficiile de asistență socială care au făcut obiectul misiunilor de audit, ponderea cea mai ridicată o reprezintă plățile efectuate pentru plata alocației de stat pentru copii, pentru care s-au cheltuit 55% din fondurile publice primite, urmate de plățile aferente indemnizației de creștere a copilului, pentru care s-au cheltuit 28% din fondurile bugetare primite

*Cursul mediu BNR pentru anul 2016 – 1EUR= 4,4908

** Sursa: Institutul Național de Statistică

¹⁴ Legea nr.76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare.

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

Curtea de Conturi a efectuat în anul 2017 misiunea privind „**Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei**” la Ministerul Muncii și Justiției Sociale și la Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială (ANPIS). La unele agenții județene pentru plăți și inspecție socială s-au efectuat misiuni de audit financiar în cadrul cărora au fost abordate cele patru beneficii, iar celelalte agenții au fost verificate de la nivelul ANPIS, având în vedere că acestea sunt entități prin intermediul cărora se evidențiază stabilirea beneficiilor de asistență socială și se efectuează plata acestora.

S-a evaluat fundamentarea necesarului de resurse bugetare, modul în care instituțiile auditate s-au implicat în monitorizarea și supravegherea acordării beneficiilor de asistență socială, în scopul identificării celor mai bune rezultate obținute ca urmare a efectelor implementării măsurilor luate pentru îmbunătățirea performanțelor în sistemul de beneficii de asistență socială, dar și pentru identificarea disfuncționalităților existente în cadrul acestuia, cu focalizare pe următoarele patru categorii de drepturi:

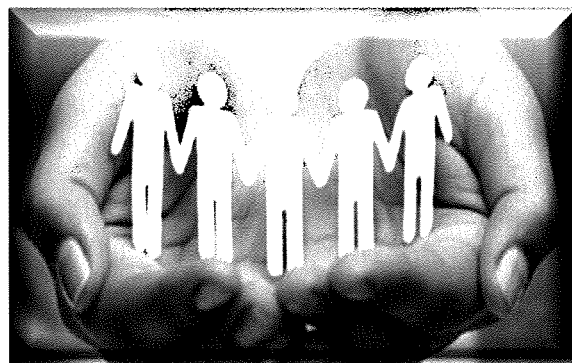
1. **alocația de stat pentru copii;**
2. **indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele lunare/de inserție;**
3. **ajutorul social privind asigurarea venitului minim garantat;**
4. **alocația pentru susținerea familiei.**

Analiza efectuată cu prilejul auditului a avut în vedere datele raportate prin situațiile financiare întocmite de către Ministerul Muncii și Justiției Sociale, care au cuprins operațiunile economice efectuate de către agențiile județene pentru plăți și inspecție socială pe tot parcursul anului, operațiuni reflectate în situațiile financiare trimestriale și anuale care cuprind și conturile de execuție bugetară.

IV. Prezentarea generală a beneficiilor de asistență socială

Din situațiile financiare depuse la Ministerul Finanțelor Publice rezultă că plățile efectuate în anul 2016 de către minister pentru acordarea tuturor beneficiilor de asistență socială au fost în sumă de **11.702 milioane lei (2.606 milioane EURO)**.

Pondere în **produsul intern brut** a plăților cu toate beneficiile de asistență socială acordate prin bugetul MMJS, precum și a celor 4 beneficii de asistență socială auditate, în perioada 2014-2016, se prezintă astfel:

Tabelul nr. 1
-mil. lei-

Denumire	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016
Produsul intern brut (PIB)*	669.500	710.267	761.473
Asigurări și asistență socială	8.100	9.958	11.702
Plăți asigurări și asistență socială din PIB (%)	1,20	1,40	1,53
Beneficii de asistență socială auditate	5.370	6.563	8.080
Plăți beneficii auditate din PIB (%)	0,80	0,92	1,06
Beneficii auditate în total (%)	66	66	69

*Sursa: Institutul Național de Statistică

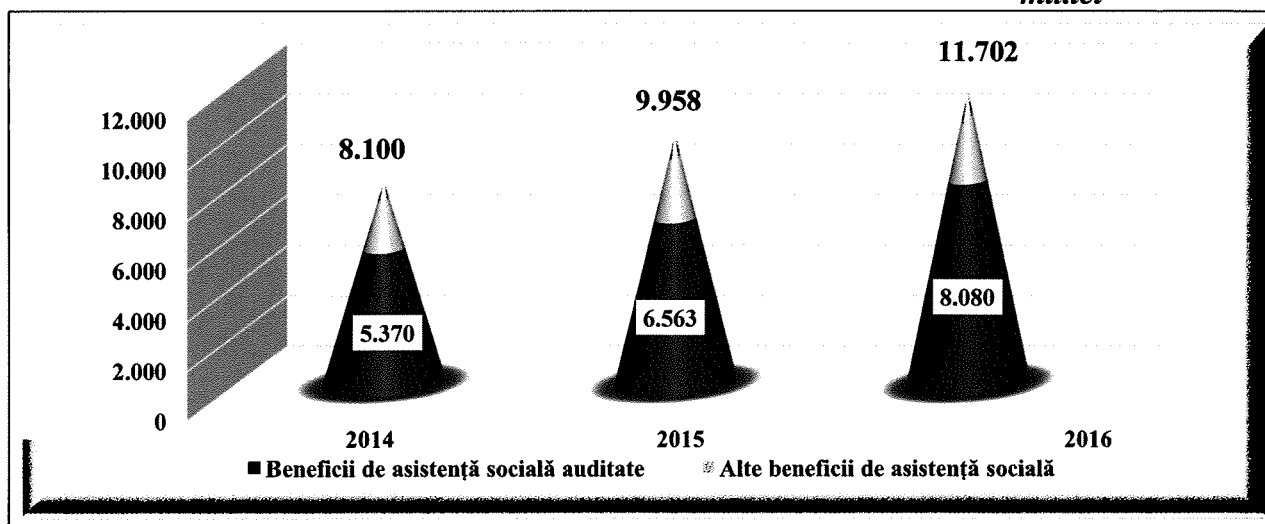
Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

Ponderea în produsul intern brut a plăților cu toate beneficiile de asistență socială acordate prin bugetul ministerului a înregistrat un trend ascendent în perioada 2014-2016 de la 1,20% la 1,40% în anul 2015, respectiv 1,53% în anul 2016.

De asemenea, ponderea plăților efectuate pentru drepturile auditate a înregistrat același trend crescător, de la 0,80% în anul 2014 la 0,92% în anul 2015, ajungând la 1,06 % în anul 2016, în condițiile în care PIB-ul a fost în creștere.

Grafic, unele dintre datele prezentate în tabelul anterior pot fi transpuse astfel:

Graficul nr. 3
- mil.lei-

Plățile privind asistența socială efectuate în anul 2016 au înregistrat o creștere de 18% față de anul precedent (de la 9.958 mil. lei la 11.702 mil.lei) și o creștere cu 44% față de anul 2014 (în cifre absolute cu 3.602 mil. lei).

O pondere însemnată în plățile pentru asistență socială o dețin plățile cu beneficiile auditate care, în anul 2016, au avut o creștere semnificativă atât față de anul 2015 (de 23%), cât și față de anul 2014 (de 50%), cu influență asupra nivelului plăților totale. Dintre acestea cea mai mare creștere au înregistrat plățile efectuate pentru indemnizația pentru creșterea copilului (30%) urmate de plățile pentru alocația de stat pentru copii (25%) și cele privind venitul minim garantat (20%).

Trendul crescător al plăților totale înregistrat în anul 2016 atât față de anul 2015, cât și față de anul 2014 a fost **influențat**, în principal, fie de creșterea cuantumului unor beneficii de asistență socială (alocația de stat pentru copii s-a dublat din anul 2015), fie a numărului de beneficiari pentru venitul minim garantat întrucât s-au eliminat din baza de calcul anumite drepturi (alocația de stat pentru copii, alocația pentru susținerea copilului etc.), fie eliminarea plafonului pentru indemnizația lunară pentru creșterea copilului (Legea nr.66/2016 cu aplicabilitate din semestrul II al anului 2016).

De remarcat că în toți cei trei ani analizați, **plățile pentru drepturile auditate dețin circa două treimi (67%)** din totalul plăților efectuate pentru asistență socială (adică 66% în anii 2014 și 2015, respectiv 69% în anul 2016).

▪ Detaliat, **plățile efectuate** pentru fiecare din cele patru **drepturi auditate** în perioada 2014-2016, sunt prezentate, după cum urmează:

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

Tabelul nr.2
-mil. lei-

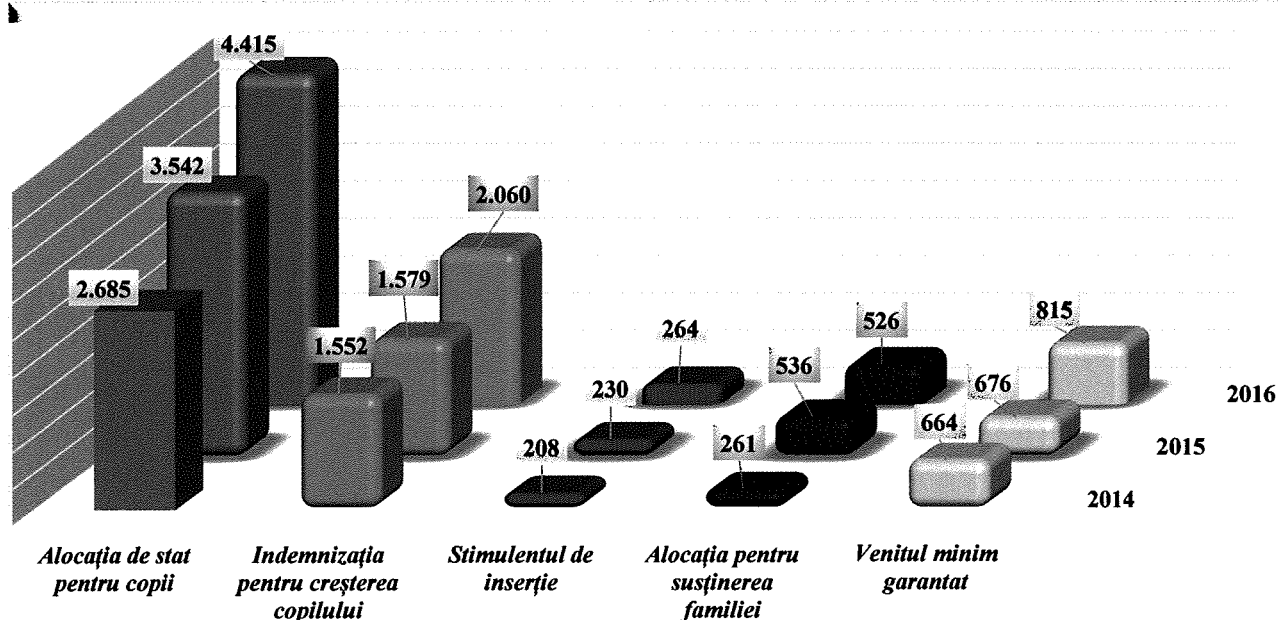
Beneficii de asistență socială auditate	Plăți efectuate		
	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016
Alocația de stat pentru copii	2.685	3.542	4.415
Indemnizația pentru creșterea copilului și stimulente lunar/de inserție, din care:	1.760	1.809	2.324
Indemnizația pentru creșterea copilului	1.552	1.579	2.060
Stimulente lunar/de inserție	208	230	264
Alocația pentru susținerea familiei	261	536	526
Ajutorul social pentru asigurarea venitului minim garantat inclusiv plățile pentru asigurările obligatorii pentru locuințe	664	676	815
TOTAL	5.370	6.563	8.080

Din datele prezentate anterior rezultă că plățile pentru trei din cele patru drepturi auditate (alocația de stat pentru copii, indemnizația pentru creșterea copilului și ajutorul social) au crescut anual în perioada 2014-2016, acestea fiind datorate, în principal, majorării cuantumului acestor drepturi, iar în cazul a două drepturi (indemnizația pentru creșterea copilului și stimulente lunar/de inserție) plățile au crescut și datorită creșterii numărului de beneficiari.

Plățile aferente alocației pentru susținerea familiei au cunoscut o ușoară scădere în anul 2016 față de anul precedent datorită, în principal, diminuării numărului de beneficiari.

Evoluția plăților aferente beneficiilor auditate, în perioada 2014-2016, se prezintă grafic, după cum urmează:

Graficul nr. 4
-mil. lei-

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

Detaliat, sumele plătite pentru drepturile auditate și ponderea acestora, din suma totală de 8.080 mil. lei, se prezintă astfel:

- ✓ alocația de stat pentru copii - suma de 4.415 mil. lei (55%);
- ✓ indemnizația pentru creșterea copilului, inclusiv stimulentele de inserție (28%) - suma de 2.324 mil. lei;
- ✓ venitul minim garantat (ajutorul social) - suma de 815 mil. lei (10%);
- ✓ alocația pentru susținerea familiei - suma de 526 mil. lei (7%).

Pe lângă plățile cu drepturile auditate de la bugetul de stat s-au alocat sume și pentru **cheltuielile conexe** acestor drepturi. Acestea constau în taxele de transmitere a drepturilor la beneficiari și contribuția de asigurări sociale de sănătate care se plătește pentru beneficiarii de ajutor social (venit minim garantat) și indemnizația pentru creșterea copilului. În perioada analizată, **cuantumul acestor cheltuieli a crescut anual**, în perioada 2014-2016, pe fondul majorării plăților pentru drepturile auditate de la 154 mil. lei în anul 2014 la 162 mil. lei în anul 2015, iar în anul 2016, cuantumul acestora a fost de 202 mil. lei.

■ În perioada 2014-2016, pe ansamblu, **numărul mediu lunar de beneficiari** nu a avut o evoluție constantă în sensul că în anul 2016 a fost în scădere cu 26.669 beneficiari față de anul precedent, iar în anul 2015 numărul beneficiarilor a crescut ușor față de anul 2014, așa după cum rezultă din tabelul următor:

Tabelul nr.3

Beneficiile de asistență socială auditate	Număr mediu lunar de beneficiari		
	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016
Alocația de stat pentru copii	3.727.859	3.691.195	3.662.793
Indemnizația pentru creșterea copilului, inclusiv stimulentele lunar/ de inserție, din care:	173.231	175.734	182.485
Indemnizația lunară pentru creșterea copilului	139.572	138.350	141.151
Stimulentele lunar/de inserție	33.659	37.384	41.334
Alocația pentru susținerea familiei	247.620	277.624	273.337
Ajutorul social pentru asigurarea venitului minim garantat	240.617	245.545	244.814
Total	4.389.327	4.390.098	4.363.429

În perioada auditată, în structura numărului de beneficiari ai drepturilor auditate se observă că s-au înregistrat creșteri succesive a numărului de beneficiari față de anul precedent pentru două drepturi, respectiv *indemnizația pentru creșterea copilului* și *stimulentele lunar/de inserție*. În anul 2016 a crescut atât numărul de beneficiari de indemnizație pentru creșterea copilului de la 138.350 beneficiari în 2015 la 141.151 beneficiari la finele anului 2016, cât și numărul de beneficiari de stimulente lunar/de inserție de la 37.384 în anul 2015 la 41.334 beneficiari în anul 2016.

În perioada 2014-2016, creșterea numărului de beneficiari în cazul celor două drepturi menționate este și ca urmare a adoptării Legii nr.66/2016 fapt ce a determinat majorarea plăților pentru indemnizația pentru creșterea copilului datorită eliminării plafonului pentru acest drept și pentru stimulentele lunar/de inserție, precum și majorării cuantumului minim pentru cele două drepturi care s-au raportat la salariul minim brut pe țară garantat în plată. Începând cu drepturile aferente lunii septembrie 2017, cuantumul maxim al indemnizației pentru creșterea copilului este în sumă de 8.500 lei, potrivit OUG nr.55/7 august 2017, la data prezentului raport, nefiind publicate date statistice privind evoluția numărului de beneficiari ca urmare a adoptării acestui act normativ.

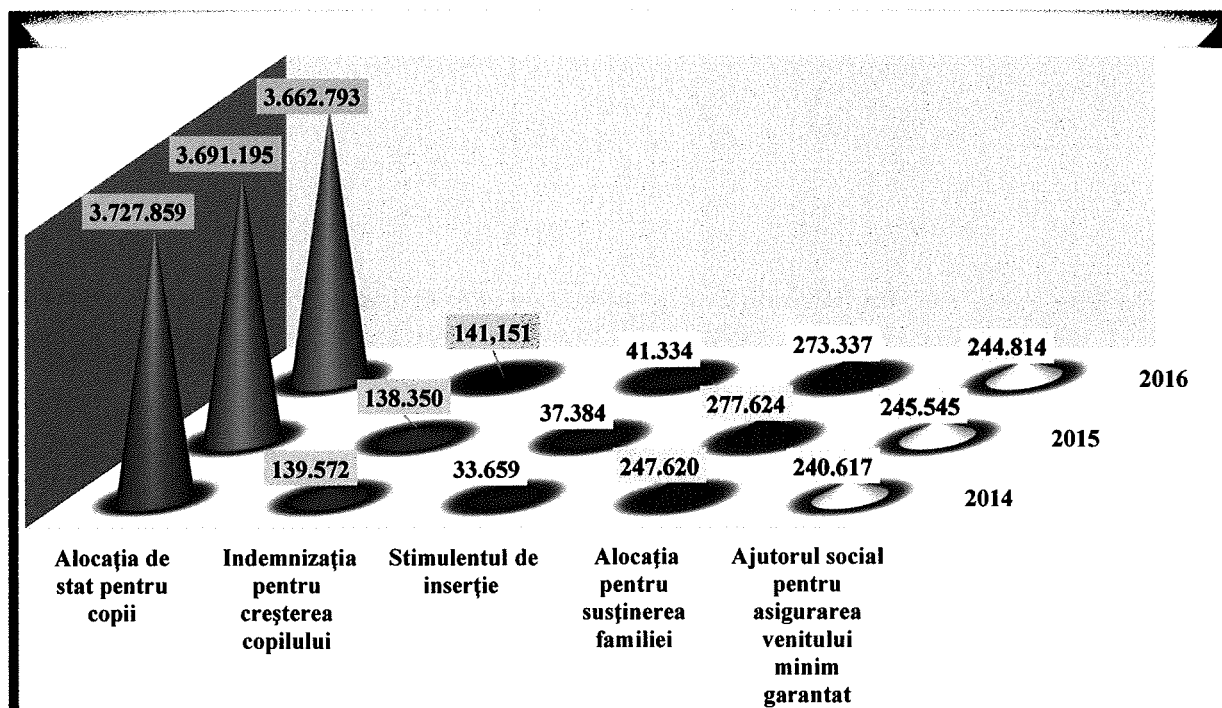
Numărul de beneficiari de alocație de stat pentru copii a scăzut în toată perioada analizată datorită reducerii natalității, scăderile în perioada analizată fiind de circa 1% în fiecare an față de anul precedent.

Atât beneficiarii de alocație pentru susținerea familiei, cât și cei provenind din ajutor social au scăzut ușor în anul 2016 față de anul precedent, iar în anul 2015 numărul acestora a crescut față de anul 2014 pentru ambele drepturi auditate.

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

Evoluția numărului mediu lunar de beneficiari aferent drepturilor auditate, în perioada 2014-2016, se prezintă grafic, după cum urmează:

Graficul nr.5
-persoane-

Pentru numărul mediu lunar de **4.363.429 beneficiari** din anul 2016 ministerul a asigurat din bugetul de stat fondurile pentru beneficiile de asistență socială sub forma *alocației de stat pentru copii, indemnizației pentru creșterea copilului (inclusiv a stimulentului lunar/de inserție), alocației pentru susținerea familiei și a ajutorului social pentru asigurarea venitului minim garantat*.

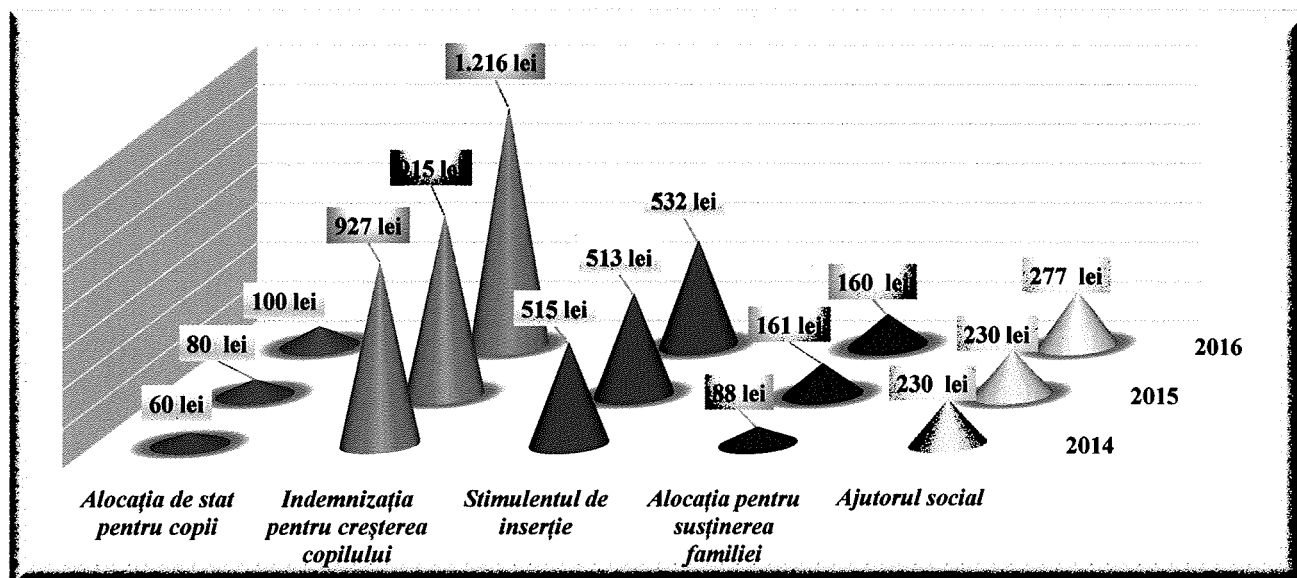
Plata beneficiilor de asistență socială auditate a necesitat în anul 2016 fonduri publice în sumă de **8.282 mil. lei** (reprezentând 71% din totalul plăților efectuate de **11.702 mil. lei**), din care:

- ✓ 8.080 mil. lei - beneficii de asistență socială efectiv plătite;
- ✓ 42 mil. lei - taxe poștale, pentru transmiterea drepturilor auditate;
- ✓ 160 mil. lei - contribuții la fondul național unic de asigurări sociale de sănătate pentru venitul minim garantat și indemnizația lunară pentru creșterea copilului.

▪ Din raportarea plăților pentru fiecare drept auditat la numărul mediu lunar de beneficiari, prezentate anterior, în perioada 2014-2016, rezultă un **cuantumul mediu lunar** pentru fiecare beneficiu auditat.

Evoluția cuantumului mediu lunar pentru fiecare beneficiu auditat, în perioada 2014-2016, se prezintă grafic, după cum urmează:

Graficul nr. 6
-lei-

Din graficul prezentat anterior, rezultă că pentru trei din cele patru drepturi auditate (indemnizația pentru creșterea copilului, alocația de stat pentru copii, ajutorul social), cuantumul mediu a crescut față de anul precedent datorită majorării cuantumului fiecăruia dintre beneficii, așa cum s-a menționat anterior.

Creșterea cea mai mare (33%) s-a înregistrat în cazul **indemnizației pentru creșterea copilului** al cărui cuantum mediu a crescut în anul 2016 cu 300 lei față de anul precedent, creștere influențată de eliminarea plafonului maxim de care au putut beneficia titularii acestui drept.

O creștere semnificativă (de 25%) a avut și cuantumul mediu lunar al **alocației de stat pentru copii**, față de anul precedent și de 67% față de anul 2014, dat fiind dublarea cuantumului acesteia în a doua parte a anului 2015. Cuantumul acestui drept s-a majorat în fiecare an din perioada analizată în medie cu 20 lei/lună, ajungând de la 60 lei/lună în anul 2014 la 100 lei/lună în anul 2016.

În calculul cuantumului mediu acordat fiecărui beneficiar au fost incluși în vedere atât copii care au beneficiat de 84 lei/lună (cu ponderea cea mai ridicată), cât și cei ale căror drepturi sunt în cuantum de 200 lei/lună, acordată pentru copii cu vârsta de până la 2 ani.

În cazul **alocației pentru susținerea familiei**, cuantumul mediu lunar a avut un trend ascendent care aproape că s-a dublat de la 88 lei/lună/familie beneficiară în anul 2014 ajungând la 160 lei în anii 2015 și 2016.

Cuantumul mediu lunar al **stimulentului lunar/de inserție** a rămas relativ neschimbat în perioada 2014-2015, iar în anul 2016 a înregistrat o ușoară creștere, deoarece cuantumul acestui drept s-a majorat începând cu semestrul II al anului 2016.

Pentru **ajutorul social**, cuantumul mediu lunar a avut o evoluție relativ constantă, în sensul că în anii 2014 și 2015 a avut același nivel de 230 lei și a crescut la 277 lei în anul 2016 pe fondul majorării cuantumului acestui drept.

Din datele prezentate anterior, rezultă următoarele aspecte privind plățile, numărul de beneficiari și cuantumul mediu referitoare la fiecare beneficiu de asistență socială auditat:

A. Alocația de stat pentru copii¹⁵

La nivel național, în anul 2016, alocația de stat pentru copii a reprezentat **55%** din totalul plăților cu beneficiile de asistență socială auditate și s-a acordat pentru un număr mediu lunar de **3.662.793 copii**.

Cuantumul alocației de stat pentru copii în vârstă de până la 2 ani (respectiv 3 ani în cazul copilului care este încadrat într-un grad de handicap) este de 200 lei/lună/copil.

După ce copilul împlinește vârsta de 2 ani, cuantumul alocației de stat este de 84 lei/lună/copil, începând cu data de 1 iulie 2015, iar pentru copiii mai mari de 3 ani, care au un handicap, cuantumul este de 200 lei.

Suma plătită în anul 2016 pentru alocațiile de stat pentru copii a fost de **4.415 mil. lei**, fiind mai mare atât față de cea plătită în anul 2015 (25%) cât și față de anul 2014 (64%), creșterea fiind determinată de majorarea cuantumulului acestui drept, așa cum s-a menționat anterior.

Cauzele reducerii numărului de beneficiari au constat, în principal, în:

- scăderea continuă a natalității;
- lipsa măsurilor pentru stimularea natalității/numărul scăzut al acestora;
- ieșirea din sistem a unui număr mare de copii prin împlinirea vârstei de 18 ani;
- reducerea numărului de copii care au frecventat cursurile învățământului școlar, întrucât există cazuri de abandon școlar sau cazuri în care aceștia au fost exmatriculați.

B. Indemnizația lunară pentru creșterea copilului, inclusiv stimulentele de inserție¹⁶

Suma plătită în anul 2016 pentru indemnizațiile lunare pentru creșterea copilului și stimulentele de inserție a fost de **2.324 milioane lei**, mai mare cu 515 milioane lei (23%) decât în anul 2015 și reprezintă **28%** din totalul plăților cu beneficiile de asistență socială auditate.

De indemnizația pentru creșterea copilului au beneficiat **141.151 persoane** în anul 2016, respectiv cu 2.801 persoane (2%) mai mult decât în anul 2015.

Din datele prezentate anterior, rezultă că a crescut atât nivelul plăților, cât și numărul de beneficiari de indemnizații lunare pentru creșterea copilului, datorită, în principal, modificării legislative care a intrat în vigoare în semestrul II al anului 2016 prin **Legea nr. 66/2016¹⁷ pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor**, respectiv:

- la stabilirea dreptului se iau în calcul veniturile obținute de către solicitanți timp de 12 luni din ultimii doi ani, față de ultimul an, anterior datei nașterii copilului, ceea ce a permis încasarea acestui drept de mai multe persoane;

¹⁵**Alocația de stat pentru copii** este instituită ca formă de ocrotire a statului acordată în mod nediscriminatoriu tuturor copiilor prin efectele **Legii nr. 61/1993** privind alocația de stat pentru copii, republicată.

Alocația de stat pentru copii are caracter universal și reprezintă o formă de ocrotire a statului acordată tuturor copiilor, fără discriminare, până la împlinirea vârstei de 18 ani, precum și tinerilor care au împlinit vârsta de 18 ani și urmează cursurile învățământului liceal, profesional, până la terminarea acestora.

¹⁶ În anul 2010 a fost adoptată OUG nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, conform căreia persoanele cu copii născuți după 1 ianuarie 2011 care, în ultimul an anterior nașterii copilului, au realizat timp de 12 luni venituri supuse impozitului pe venit potrivit prevederilor Legii nr. 571/2003 privind Codul Fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

¹⁷Art.1 pct.3: "Indemnizația lunară prevăzută la alin. (1) se stabilește în cuantum de 85% din media veniturilor nete realizate în ultimele 12 luni din ultimii 2 ani anteriori datei nașterii copilului și nu poate fi mai mică de 85% din cuantumul salariului minim brut pe țară garantat în plată."

Art. 7. - (1) Persoanele care, în perioada în care sunt îndreptățite să beneficieze de concediul pentru creșterea copilului, prevăzut la art. 2 alin. (1), obțin venituri supuse impozitului potrivit art. 3 au dreptul la un **stimulent de inserție** în cuantum lunar de 50% din cuantumul minim al indemnizației stabilit la art. 2 alin. (2).

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

- nivelul minim al indemnizației a crescut deoarece se raportează la salariul minim brut pe țară garantat în plată față de perioada anterioară când se raporta la indicatorul social de referință;
- eliminarea plafonului la acordarea acestui drept.

Revenim cu mențiunea că începând cu drepturile aferente lunii septembrie 2017, cuantumul maxim al indemnizației pentru creșterea copilului este în sumă de 8.500 lei, iar din luna noiembrie 2017 cuantumul minim al indemnizației pentru creșterea copilului și a stimulentului lunar/de inserție se va raporta la indicatorul social de referință în mod similar cu celelalte două beneficii de asistență socială auditate.

Astfel, având în vedere faptul că există numeroase persoane care au renunțat la indemnizație în favoarea stimulentului, întrucât și-au reluat activitatea, rezultă că indemnizațiile pentru creșterea copilului au fost acordate unui număr mai mare de persoane față de anii precedenți, care au beneficiat de acest drept, peste plafonul minim.

Numărul de beneficiari de stimulent lunar/de inserție a crescut cu 3.950 persoane (11%) față de anul 2015, ajungând în anul 2016 la **41.334 beneficiari**, adică un număr tot mai mare de persoane și-au reluat activitatea renunțând la încasarea indemnizației pentru creșterea copilului.

Suma totală plătită a crescut de la 230 milioane lei în anul 2015 la **264 milioane lei** în anul 2016, respectiv cu 34 milioane lei (15%), iar **cuantumul mediu lunar al stimulentului** a cunoscut o creștere nesemnificativă, dat fiind că dreptul se raportează la salariul minim brut pe țară garantat în plată.

Drepturile acordate sub formă de stimulent de inserție au cunoscut o creștere, în anul 2016, în special pe fondul modificărilor legislative întrucât începând cu data de 1 iulie 2016¹⁸ pentru persoanele care își reiau activitatea, cu cel puțin 60 de zile înainte de împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani, respectiv 3 ani, în cazul copilului cu handicap, **acordarea stimulentului de inserție se prelungește cu un an peste vârsta copilului**, adică până la împlinirea vârstei de 3 ani, respectiv 4 ani, în cazul copilului cu handicap.

C. Alocăția pentru susținerea familiei¹⁹

În anul 2016, în medie **273.337 familii** au primit lunar acest tip de alocație, iar suma totală plătită a fost de **526 milioane lei** ceea ce reprezintă **7%** din plățile aferente drepturilor auditate.

Comparativ cu anul 2015 a avut loc o scădere cu 2% atât a numărului de beneficiari de 4.287 familii, cât și a sumelor cheltuite cu circa 10 milioane lei.

Cuantumurile alocației pentru susținerea familiei, în anul 2016, au fost următoarele:

Tabelul nr. 4

Componența familiei	Venitul net mediu lunar pe membru de familie	Cuantum lunar (lei) în funcție de numărul de copii			
		1 copil	2 copii	3 copii	4 sau mai mulți
Familie cu ambii părinți	Mai mic de 200 lei	82	122	162	202
	Între 201 și 530 lei	75	108	141	174
Familie monoparentală	Mai mic de 200 lei	107	172	237	302
	Între 201 și 530 lei	102	162	222	282

Sursa: Ministerul Muncii și Justiției Sociale

¹⁸ **Legea nr. 66/2016** pct. 8 : "Pentru persoanele care obțin venituri supuse impozitului potrivit art. 3, cu cel puțin 60 de zile înainte de împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani, respectiv 3 ani, în cazul copilului cu handicap, acordarea stimulentului de inserție se **prelungește** astfel:

a) până la împlinirea de către copil a vârstei de 3 ani;

b) până la împlinirea de către copil a vârstei de 4 ani, în cazul copilului cu handicap, fără a beneficia în această perioadă de prevederile art. 31 alin. (1) și (2)."

¹⁹ Beneficiul a fost instituit de **Legea nr. 277/2010** privind alocația pentru susținerea familiei și se adresează familiilor ce au în îngrijire copii și realizează venituri mai mici decât valoarea unui prag stabilit de lege.

Prin **OUG nr. 65/2014** pentru modificarea și completarea unor acte normative a fost prevăzută **majorarea cuantumului alocației** cu 42 lei, începând cu drepturile aferente lunii noiembrie 2014.

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

În anul 2016 numărul de **beneficiari și implicit plățile efectuate pentru acest drept au scăzut** față de anul 2015 (2%), deși în anul 2015 s-a înregistrat o dublare a nivelului plăților efectuate față de anul 2014, datorată măririi cuantumului acesteia începând cu luna noiembrie 2014 și majorării limitei maxime a venitului mediu lunar pe membru de familie (de la 370 lei la 530 lei), fapt ce a permis mai multor familii să beneficieze de alocația pentru susținerea familiei.

D. Ajutorul social pentru asigurarea venitului minim garantat²⁰

Suma plătită pentru venitul minim garantat în anul 2016 a reprezentat **10%** din plățile aferente beneficiilor auditate și a fost de **815 milioane lei**, în creștere atât față de anul precedent (20%), cât și față de anul 2014 (23%). Majorarea sumelor plătite s-a datorat, în principal, intrării în vigoare în luna iunie a anului 2015 a OUG nr.25/2015²¹ prin care s-a prevăzut ca din venitul net lunar al familiei să fie eliminate unele drepturi încasate de beneficiar, respectiv alocația de stat pentru copii și alocația pentru susținerea familiei.

Aceste drepturi au fost acordate unui număr de **244.814 persoane**, în scădere ușoară cu 731 familii (0,3%) față de anul precedent.

Venitul minim garantat se asigură prin acordarea unui ajutor social, care se calculează ca diferență între nivelul venitului minim garantat prevăzut de lege și venitul net lunar al familiei sau al persoanei singure.

Nivelul venitului minim garantat în anul 2016 (valoarea maximă a ajutorului social, prevăzută de lege) s-a calculat astfel:

Tabelul nr. 5

Numărul de persoane din familie	Nivelul venitului minim garantat -lei/lună/familie-
- persoană singură	142
- 2 persoane	255
- 3 persoane	357
- 4 persoane	442
- 5 persoane	527

Pentru fiecare altă persoană din familiile cu mai mult de 5 persoane, la cuantumul de 527 lei se adaugă câte 37 de lei.

Sursa: Ministerul Muncii și Justiției Sociale

Suma plătită corespunzătoare **contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru persoanele din familiile beneficiare de venit minim garantat** în anul 2016 a fost de 45 milioane lei, cu 7 milioane lei (20%) mai mare decât în anul anterior.

De asemenea, cadrul legal prevede ca beneficiarii de venit minim garantat, proprietari ai locuințelor, să se asigure obligatoriu împotriva cutremurelor, alunecărilor de teren, inundațiilor. Prima de asigurare se plătește de către Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială și ulterior suma cuvenită ca ajutor social se diminuează cu valoarea primei de asigurare.

În anul 2016, asigurarea obligatorie a locuințelor beneficiarilor de ajutor social a însemnat cheltuirea sumei de 3 milioane lei, corespunzătoare unui număr de 52.434 familii beneficiare de venit minim garantat (21% din total).

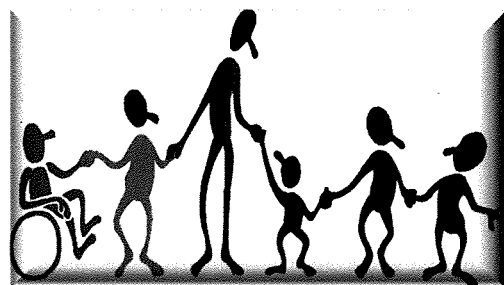
²⁰ Venitul minim garantat (VMG), este unul din cele mai importante programe de promovare a incluziunii sociale și de combatere a sărăciei. Actul normativ care reglementează acest program este **Legea nr.416/2001** privind venitul minim garantat, cu modificările și completările ulterioare.

²¹ Articol unic: "La stabilirea venitului net lunar al familiei sau, după caz, al persoanei singure se iau în considerare toate veniturile pe care membrii acesteia le-au realizat în luna anterioară depunerii cererii, inclusiv cele care provin din drepturi de asigurări sociale de stat, asigurări de șomaj, indemnizații, alocații și ajutoare cu caracter permanent, indiferent de bugetul din care se suportă, obligații legale de întreținere și alte creanțe legale, cu excepția alocației pentru susținerea familiei prevăzute de Legea nr. 277/2010, a alocației de stat pentru copii prevăzute de Legea nr. 61/1993..."

Astfel, suma plătită pentru întreg programul de acordare a venitului minim garantat (ajutorul social, contribuții pentru asigurările de sănătate și asigurarea obligatorie a locuințelor) în anul 2016 a fost de 863 milioane lei, mai mare cu 146 milioane lei (20%) decât în anul 2015.

V. Obiectivul general și obiectivele specifice ale auditului

Obiectivul general al auditului îl constituie stabilirea de o manieră independentă a principalelor fenomene din sistemul de beneficii de asistență socială cu privire la modul de fundamentare și utilizare a fondurilor publice acordate pentru cele patru drepturi de asistență socială (*alocația de stat pentru copii, indemnizația pentru creșterea copilului inclusiv stimulentele lunare/ de inserție, venitul minim garantat și alocația pentru susținerea familiei*), inclusiv o evaluare a administrării, supravegherii și controlului acestora.

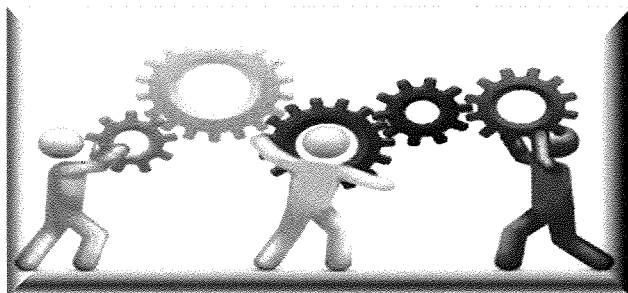
Obiectivele specifice privesc evaluarea prin prisma economicității, eficienței și eficacității, a efectelor implementării măsurilor luate pentru îmbunătățirea performanței sistemului de beneficii de asistență socială, cât și a utilizării eficiente a fondurilor publice pentru cele patru drepturi: „*Alocația de stat pentru copii*”, „*Indemnizația pentru creșterea copilului*”, „*Ajutorul social* ” și „*Alocația pentru susținerea familiei*”.

Sfera de cuprindere a obiectivelor specifice include, fără a se limita, următoarele:

- ▶ *Evaluarea modului în care MMJS își îndeplinește rolul de entitate publică, cu responsabilități în ceea ce privește aplicarea unitară a legislației în domeniul specific de activitate;*
- ▶ *Evaluarea modului în care se fundamentează necesarul de resurse bugetare, corelarea tranșelor de transmitere a drepturilor cu plățile efective, pentru eliminarea imobilizărilor de resurse bugetare;*
- ▶ *Evaluarea modului de reflectare prin situațiile financiare anuale a plăților, a debitorilor și a creditorilor privind cele patru beneficii de asistență socială;*
- ▶ *Evaluarea caracterului corect și complet al informațiilor gestionate de sistemele informatice, precum și capacitatea acestor sisteme de a fi adaptate cu noile acte normative în domeniu;*
- ▶ *Evaluarea sistemelor de control intern, modul de funcționare a instrumentelor și mecanismelor de prevenire, detectare și descurajare a fraudei și corupției, inclusiv activitatea desfășurată de către organele de inspecție socială în scopul focalizării beneficiilor de asistență socială către persoanele îndreptățite.*

VI. Constatări și concluzii

Constatările și concluziile au fost formulate în urma analizei, prelucrării și interpretării datelor și informațiilor cuprinse în documentațiile colectate în timpul misiunilor de audit al performanței și de audit financiar. Acestea au fost sintetizate corespunzător obiectivelor propuse a fi evaluate de către audit.

Detaliat, situația, pe fiecare obiectiv în parte, este următoarea:

Cu privire la obiectivul *Evaluarea modului în care Ministerul Muncii și Justiției Sociale își îndeplinește rolul de entitate publică, cu responsabilități în ceea ce privește aplicarea unitară a legislației în domeniul specific de activitate* s-a reținut preocuparea entității de armonizare/corectare a actelor normative pentru recuperarea debitelor, însă au fost consemnate și unele deficiențe care, sintetic, se prezintă astfel:

- actul normativ care reglementa modalitatea de recuperare a debitelor constituite din ajutorul social de către organele de executare silită din cadrul unităților administrativ-teritoriale a fost corectat în anul 2017, urmare recomandărilor formulate în acest sens în anul precedent întrucât autoritățile locale nu au capacitatea de recuperare a acestor debite;

- impactul financiar privind procedura de stabilire a debitului, de emitere a deciziei de debit, precum și de comunicare a deciziei către debitor/organele fiscale nu justifică recuperarea debitelor până în 40 de lei, inclusiv având în vedere costurile medii supraunitare de recuperare a acestora;

- perioada mare în care unii dintre beneficiarii de venit minim garantat primesc acest drept necesită atragerea acestora să ocupe locurile de muncă vacante disponibile la nivel național, conform pregătirii titularilor acestui drept, pentru economisirea de fonduri publice alocate cu această destinație;

- eliminarea plafonării indemnizației lunare pentru creșterea copilului a generat pierderi bugetului de stat, având în vedere că doar într-un caz veniturile care au constituit baza de calcul a indemnizației lunare pentru creșterea copilului s-au dovedit a fi incorecte. În anul 2017 (OUG nr.55/2017 de corectare a Legii nr.66/2016) s-a stabilit cuantumul maxim al indemnizației pentru creșterea copilului ca fiind în sumă de 8.500 lei.

La baza formulării acestor concluzii au stat următoarele aspecte, care sintetic, au constatat în:

Coordonarea sistemului de beneficii de asistență socială, componentă a sistemului național de asistență socială, având drept scop elaborarea proiectelor de acte normative în vederea organizării și administrării beneficiilor de asistență socială, precum și elaborarea și monitorizarea strategiilor naționale

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

din domeniul asistenței sociale se realizează de către Direcția Politici Sociale din cadrul Ministerului Muncii și Justiției Sociale.

În anul 2016, ministerul prin direcția de specialitate a **modificat** următoarele acte normative aferente beneficiilor de asistență socială auditate:

- *Legea nr. 66/2016 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor prin care s-a eliminat plafonul maxim de 3.400 lei stabilit pentru beneficiarii de indemnizație pentru creșterea copilului, precum și perioada din care se iau în calcul veniturile care constituie baza de calcul a acestui drept, respectiv intervalul de timp de cel puțin 12 luni din ultimi 2 ani anteriori datei nașterii copilului:*

- *Ordin nr.1099/ 2016 de aplicare a prevederilor art. III alin. (1) din Legea nr. 66/2016 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor;*

- *Legea nr.196/2016 privind venitul minim de incluziune în vigoare din 1 aprilie 2019 (OUG nr. 82/2017) prin care sistemul existent de prestații sociale se va orienta într-o măsură mai mare către cei aflați în nevoie în care s-a cuprins și posibilitatea scăderii din evidență a debitelor din beneficii de asistență socială sub 40 lei inclusiv, în mod similar cu creanțele fiscale;*

- *OUG nr.82/2016 prin care atribuțiile de control și investigare conferite inspectorilor sociali au fost sporite și s-a stabilit o politică unitară de aplicare a sancțiunilor pentru drepturile auditate, prevederi cu rol important în prevenirea și combaterea erorilor și fraudei din sistemul național de asistență socială;*

- *OUG nr. 93/2016 pentru reglementarea unor măsuri de simplificare a acordării unor beneficii de asistență socială, precum și pentru stabilirea unor măsuri bugetare pentru acestea în anul 2016 aprobată prin Legea nr.104/2017 în care s-au preluat întocmai recomandările privind modul de recuperare a debitelor de natura beneficiilor de asistență socială, termenele de transmitere a acestora către autoritățile fiscale și de scădere din evidența financiar-contabilă;*

- *HG nr. 449/2016 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 52/2011;*

- *HG nr.559/2017 prin care s-au modificat și completat normele metodologice referitoare la beneficiile de asistență socială, unde, printre altele, s-a abrogat prevederea menționată în HG nr. 778/2013 potrivit căreia debitele provenind din venitul minim garantat trebuiau transmise autorităților locale.*

În anul 2017 s-au efectuat următoarele demersuri legislative:

- *OUG nr.82/2017²² prin care a fost corelat cuantumul minim al indemnizației pentru creșterea copilului cu celelalte beneficii de asistență socială și implicit al stimulentei lunare de inserție în sensul că raportarea acestora se face la indicatorul social de referință și s-a preluat prevederea din OUG nr.55/2017 prin care s-a stabilit limita maximă privind indemnizația pentru creșterea copilului ca fiind în sumă de 8.500 lei;*

- *s-au inițiat demersuri pentru revizuirea unor prevederi din cuprinsul Legii nr.260/2008 privind asigurarea obligatorie a locuințelor împotriva cutremurelor, alunecărilor de teren și inundațiilor, în sensul introducerii obligației de verificare prealabilă a beneficiarilor de venit minim garantat care dețin polițe de asigurare pentru locuințe aflate în proprietatea acestora pentru a evita plățile duble de la bugetul de stat cu această destinație.*

²² Art. IV "Cuantumul minim al indemnizației lunare nu poate fi mai mic decât suma rezultată din aplicarea unui coeficient de multiplicare de 2,5 la valoarea indicatorului social de referință, iar cuantumul maxim al acesteia nu poate depăși valoarea de 8.500 lei."

► **Neaplicarea prevederii conform căreia debitele din venit minim garantat puteau fi transmise, pentru recuperare, către autoritățile locale**

Începând cu data de 11 octombrie 2013 prin intrarea în vigoare a **HG nr.778/2013**, normele metodologice de aplicare ale Legii nr.416/2001 au fost completate în sensul că pentru recuperarea sumelor încasate necuvenit cu titlu de ajutor social debitul se transmite la organele de executare silită din cadrul unităților administrativ-teritoriale, această instituție urmând să confirme preluarea debitului respectiv.

Astfel, agențiile teritoriale pentru plăți și inspecție socială **au fost în imposibilitatea de a pune în aplicare actul normativ** adoptat deoarece în cea mai mare parte a județelor nu există capacitatea de recuperare a debitelor provenite din plata ajutorului social. În situația în care aceste debite ar fi fost recuperate de către organele de executare silită din cadrul unităților administrativ-teritoriale, sumele recuperate ar fi fost virate la bugetele locale și nicidecum la bugetul de stat de unde se realizează finanțarea acestora.

În anul 2017 s-a corectat actul normativ prin eliminarea prevederii de transmitere a debitelor privind venitul minim garantat către autoritățile locale prin adoptarea **HG nr.559/2017**, act normativ prin care s-a prevăzut ca recuperarea sumelor încasate necuvenit cu titlu de ajutor social să se realizeze de către agențiile județene pentru plăți și inspecție socială în condițiile stabilite inițial. La baza corectării actului normativ au stat și recomandările formulate de către Curtea de Conturi în anul anterior.

Auditul reține preocuparea entității de armonizare/corectare a actelor normative pentru recuperarea debitelor care s-a materializat în modificări legislative adoptate în anul 2017 prin care s-a eliminat prevederea potrivit căreia debitele din venit minim garantat puteau fi transmise către autoritățile locale, prevedere inaplicabilă datorită lipsei organelor de executare silită de la aceste entități.

► **Analiza costurilor cu recuperarea unui debit raportat la cuantumul acestuia**

La finele anului 2016 debitele stabilite pentru *Asistența socială* au fost în sumă de 20.885 mii lei aferente unui număr de 31.010 beneficiari. Din acestea un număr de 3.737 debite au o valoare sub 40 de lei fiind în sumă totală de 55 mii lei (respectiv 0,3% din total).

Cheltuielile totale/debit ocazionate pentru recuperarea acestora la data auditului se constituie din:

- cheltuieli de personal -45 lei;
- cheltuieli cu consumabilele -2 lei;
- cheltuieli transmitere a debitului -6 lei;
- cheltuieli cu utilitățile -1 leu.

În concluzie, **cheltuielile minime totale** ocazionate de recuperarea acestor debite sunt în sumă de **54 lei/debit**.

Având în vedere că numărul debitelor sub 40 de lei identificate la nivelul agențiilor teritoriale este de 3.737 rezultă o valoare totală a cheltuielilor cu recuperarea acestora de 201 mii lei (de aproximativ **3,6 ori mai mare decât suma de recuperat**). Neurmărirea acestor debite sub 40 de lei în sumă de 55 mii lei, ar conduce la **economii la bugetul de stat în sumă de 146 mii lei**, având în vedere diferența între costurile minime totale cu recuperarea acestora și valoarea debitelor.

Auditul reține că executarea silită a acestor debite implică și alte cheltuieli care se transferă către autoritățile fiscale, respectiv pentru organele de executare silită, cu personalul, cheltuieli privind întocmirea titlului executoriu și a somației de plată, etc.

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

În concluzie, impactul financiar privind procedura de stabilire a debitului și de emitere a deciziei de debit, precum și de comunicare a deciziei către debitor/organele fiscale **nu justifică recuperarea sumelor identificate ca debit până în 40 de lei, având în vedere costurile medii supraunitare de recuperare a acestor debite.**

Recomandările formulate în acest sens anul precedent de către Curtea de Conturi s-au reflectat în prevederile Legii nr.196/2016 privind venitul minim de incluziune, care va intra în vigoare din 1 aprilie 2019 unde se reglementează faptul că se anulează sumele încasate necuvenit cu titlu de venit minim de incluziune de până la 40 de lei inclusiv/beneficiar.

Având în vedere faptul că data intrării în vigoare a actului normativ este 1 aprilie 2019, iar acesta face referire la doar 3 categorii de beneficii de asistență socială (ajutorul de incluziune, alocația pentru familia cu copii și suplimentul de locuire), auditul reține că **s-ar impune efectuarea unei analize asupra sumelor încasate necuvenit pentru toate beneficiile de asistență socială**, suportate din bugetul de stat alocat ministerului, aflate în sold, în valoare totală de până la 40 lei/beneficiar, precum și analizarea impactului financiar a acestei măsuri legislative luând în calcul datele prezentate la finele anului anterior.

► **Menținerea beneficiarilor de venit minim garantat în plată perioade mari de timp deși existau locuri de muncă vacante la nivel național**

Din anul 2011, plata venitului minim garantat s-a realizat de la bugetul de stat prin agențiile teritoriale pentru plăți și inspecție socială (potrivit Legii nr.276/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr.416/2001 privind venitul minim garantat), anterior acestei date plata dreptului s-a asigurat din bugetele locale.

Numărul mediu de familii beneficiare de ajutor social, precum și locurile de muncă vacante la nivel național, în perioada 2011-2016, se prezintă astfel:

Tabelul nr.6

Anul	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Nr. mediu familii beneficiare de ajutor social*	186.704	192.713	217.109	240.617	245.545	244.814
Locuri de muncă vacante (muncitori necalificați)**	4.285	3.836	4.802	5.123	7.478	8.099
% locuri de muncă vacante în număr mediu familii beneficiare	2%	2%	2%	2%	3%	3%

*Sursa: Ministerul Muncii și Justiției Sociale, date statistice în domeniul asistenței sociale

**Sursa: Institutul Național de Statistică

Auditul reține că **numărul mediu de familii beneficiare de ajutor social a crescut considerabil** în perioada 2011-2016, de la 186.704 familii la 244.814 familii (cu 24%), singura diminuare comparativ cu anul anterior înregistrându-se în anul 2016 (731 familii), când la finele lunii decembrie se aflau în plată 248.458 familii.

Legislația în domeniu prevede că persoanele beneficiare de ajutor social au obligația să fie înregistrate în evidența agențiilor județene de șomaj ca persoane apte de muncă, fiind în căutarea unui loc de muncă.

Auditul reține că se impune reanalizarea legislației în sensul atragerii acestor persoane apte de muncă în ocuparea unui loc de muncă vacant, deoarece **peste jumătate din familiile beneficiare de venit minim garantat sunt în plată între 3 ani și 5 ani, iar o treime din acestea figurează ca titulare a acestui drept de peste 5 ani.**

Din datele prezentate anterior, rezultă că circa 2% în fiecare an din perioada 2011-2016 din numărul de persoane apte de muncă din familiile **beneficiare de venit minim garantat ar fi putut ocupa unul din aceste locuri de muncă** pentru muncitori necalificați având în vedere nivelul redus de pregătire profesională a acestei categorii de beneficiari.

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

În situația în care ar fi fost ocupate cele 8.099 locuri de muncă vacante (muncitori necalificați) s-ar fi realizat economii în anul 2016 la bugetul de stat în sumă de **28.454 mii lei**²³. Astfel, în ipoteza că aceste persoane beneficiare de venit minim garantat s-ar fi angajat și ar fi realizat salariul minim pe economie, contribuțiile sociale obligatorii și impozitul aferent ar fi fost în sumă 634 lei/lună/persoană²⁴.

Prin urmare, în situația în care **un număr de 8.099 beneficiari de venit minim garantat (3% din numărul mediu de familii beneficiare în anul 2016) ar fi ocupat un loc de muncă**, s-ar fi realizat pe de o parte o economie la bugetul de stat în anul 2016 în sumă estimată de 28.454 mii²⁵, precum și venituri suplimentare la bugetul general consolidat în sumă estimată de 61.583 mii lei²⁶.

Prin urmare, perioada mare în care unii dintre beneficiarii de venit minim garantat au încasat acest drept necesită atragerea acestora să ocupe locurile de muncă vacante, pentru economisirea de fonduri publice alocate cu această destinație.

► Eliminarea plafonării indemnizației lunare de creștere a copilului a generat pierderi

Legea nr.66/2016 adoptată de Parlament pentru modificarea și completarea **OUG nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor** a intrat în vigoare începând cu data de 1 iulie 2016, a eliminat plafonul maxim al acestui drept de 3.400 lei și a stabilit că beneficiul se acordă în cuantum de 85% din media veniturilor nete realizate în ultimele 12 luni din ultimii 2 ani anteriori datei nașterii copilului și nu putea fi mai mic de 85% din cuantumul salariului minim brut pe țară garantat în plată.

Acest mod de calcul al indemnizației pentru creșterea copilului a presupus alocarea de la bugetul de stat în semestrul II al anului 2016 a unor sume semnificativ mai mari față de aceeași perioadă a anului precedent.

Creșterea semnificativă se reflectă în **cuantumul mediu individual lunar** al acestui beneficiu care, de asemenea a **crescut succesiv** de la 947 lei în luna iulie 2015, ajungând în luna decembrie 2016 la un cuantum de 1.618 lei (cu 62% mai mare), când era în vigoare actul normativ menționat anterior.

La finele 2016, existau în plată 612 persoane (0,3% din total) care beneficiau de indemnizații lunare pentru creșterea copilului mai mari de **10 mii lei/lună** pentru aceste persoane se achita lunar suma de 9.760 mii lei (în medie, circa 16 mii lei/persoană).

Auditul reține că pentru un beneficiar a cărei indemnizație lunară pentru creșterea copilului a fost de 159 mii lei, s-a constituit debit în valoare de 790 mii lei, reprezentând dreptul acordat necuvenit pentru perioada iulie-noiembrie 2016 (5 luni), deoarece veniturile declarate de acest titular la stabilirea dreptului s-au dovedit ulterior a fi eronate. Din compararea sumei de **790 mii lei, achitată necuvenit unei singure persoane**, cu cuantumul mediu lunar al acestui drept de 1.618 lei, rezultă că din acest debit **se puteau achita drepturile unui număr de 20 beneficiari timp de doi ani (24 luni) sau unui număr de 488 beneficiari timp de o lună.**

Legislația aplicabilă prevede că pentru calcularea indemnizației lunare pentru creșterea copilului se iau în considerare veniturile din activități independente, venituri care în mod similar cu alte venituri, potrivit

²³ 28.453.731 lei=26.921.076 lei (8.099 x cuantumul mediu lunar/beneficiar de 277 lei x 12 luni), suma de 269.211 lei - comisionul de transmitere a dreptului de 1% din valoare, respectiv suma de 1.263.444 lei aferentă contribuției de asigurări sociale de sănătate plătită (8.099 lei*13 lei - contribuția medie de asigurări sociale de sănătate*12 luni).

²⁴ Contribuțiile sociale obligatorii și impozitul în sumă 634 lei/lună/persoană au fost calculate pornind de la salariul minim pe economie care în perioada ianuarie – aprilie 2016 a fost în sumă de 1.050 lei, iar începând cu luna mai 2016 a fost în sumă de 1.250 lei, rezultând astfel un salariu minim mediu pe economie în anul 2016 de 1.150 lei, la care s-au aplicat cotele de contribuții și impozite în vigoare în anul 2016 de **aproximativ 55,1%, din care 32,5% plătit de angajat și 22,6% plătit de angajator (1.150 lei * 55,1%)**.

²⁵ 26.921.076 lei+269.211 lei+1.263.444 lei.

²⁶ 634 lei/lună/persoană * 8.099 persoane *12 luni.

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

legislației actuale, pot fi rectificate, în termenul general de prescripție de 5 ani, ceea ce în cele mai multe cazuri presupune o diminuare a veniturilor finale obținute și implicit a nivelului indemnizației pentru creșterea copilului. În acest caz există riscul ca indemnizația lunară pentru creșterea copilului să fie stabilită inițial în cuantum mare deoarece se acordă pe baza unor venituri estimate substanțial mai mari, iar veniturile finale să fie mai mici, fiind necesară diminuarea dreptului.

Adoptarea acestui act normativ nu a condus la creșterea natalității în România, deoarece numărul total al copiilor născuți în anul 2016 a fost de 192.677 copii (în scădere cu circa 3% față de anul 2015, când figurau 198.745 nou născuți).

Auditul reține preocuparea entităților verificate întrucât în anul 2017 s-a adoptat OUG nr.55/2017 act normativ prin care s-au modificat unele prevederi ale Legii nr.66/2016, respectiv s-a eliminat posibilitatea ca un beneficiar de indemnizație pentru creșterea copilului să primească acest drept fără niciun plafon și s-a reintrodus o limită maximă pentru acest drept suma de 8.500 lei.

Cu privire la obiectivul ***Evaluarea modului în care se fundamentează necesarul de resurse bugetare, corelarea tranșelor de transmitere a drepturilor cu plățile efective, pentru eliminarea imobilizărilor de resurse bugetare*** s-a reținut preocuparea ministerului pentru repartizarea fondurilor bugetare necesare plății beneficiilor de asistență socială, neexistând sume imobilizate, creditele bugetare fiind utilizate aproape în totalitate pentru plăți (99,95%). Însă au fost constatate și unele deficiențe, după cum urmează:

- menținerea în mod similar cu anii precedenți a unei ponderi importante a plăților pentru drepturile auditate prin mandat poștal, în numerar, în detrimentul plăților prin virament bancar;
- demersurile cu compania națională abilitată nu s-au materializat în încheierea unei noi convenții care să cuprindă și reducerea comisionului de 1% aferent plății drepturilor în numerar, comision neschimbat în condițiile în care sumele plătite pentru drepturile auditate au înregistrat creșteri succesive de la un an la altul;
- crearea premiselor imobilizării temporare a unor sume de la bugetul de stat, întrucât tranșele de plată a drepturilor auditate sunt oarecum disproporționate față de termenele de plată ale acestora.

La baza formulării acestor concluzii au stat următoarele aspecte, care sintetic, au constatat în:

► Impactul plăților în numerar, ca principală modalitate de achitare a drepturilor auditate

Plata drepturilor auditate se efectuează, în funcție de opțiunea beneficiarului, la domiciliul acestuia prin mandat poștal sau în conturile bancare, prin agențiile teritoriale care încheie convenții/contracte/protocoale cu unitățile bancare și pentru care se plătesc comisioane/taxe.

În anul 2016, plățile drepturilor auditate s-au realizat fie prin mandat poștal, fie prin virament bancar. Evoluția plăților efectuate prin mandat poștal sau prin virament bancar, precum și a costurilor aferente se prezintă, pentru perioada 2014-2016, după cum urmează:

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

Tabelul nr.7
-mii lei-

Denumirea dreptului	An	Total plăți, din care	Numerar prin poștă			Cont bancar		
			Plăți numerar	Comision plăți numerar	% plăți numerar în total	Plăți cont bancar	Comi sion cont bancar	% plăți prin cont bancar în total
1	2	3=4 +7	4	5	6	7	8	9
Alocația de stat pentru copii	2014	2.684.862	1.619.222	16.192	60	1.065.640	2	40
	2015	3.541.591	2.045.913	16.195	58	1.495.678	2	42
	2016	4.417.371	2.429.803	24.381	55	1.987.568	26	45
Indemnizația lunară pentru creșterea copilului, inclusiv stimulente lunar /de inserție	2014	1.760.362	459.057	4.591	26	1.301.305	4	74
	2015	1.809.283	449.795	4.616	25	1.359.488	23	75
	2016	2.326.113	512.098	5.128	22	1.814.015	30	78
Alocația pentru susținerea familiei	2014	260.683	247.481	2.475	95	13.202		5
	2015	535.518	505.511	2.475	94	30.007		6
	2016	524.067	489.390	4.903	93	34.677		7
Ajutorul social (venit minim garantat)	2014	663.545	646.153	6.462	97	17.392		3
	2015	676.486	654.322	6.462	97	22.164		3
	2016	806.787	783.872	7.850	97	22.915		3
TOTAL 2014		5.369.452	2.971.913	29.720	55	2.397.539	6	45
TOTAL 2015		6.562.878	3.655.541	29.748	56	2.907.337	25	44
TOTAL 2016		8.074.338	4.215.163	42.262	52	3.859.175	56	48

Sursa: Raportul de audit al performanței pe anul 2016 încheiat la ANPIS în anul 2017

Din tabelul anterior rezultă faptul că în anul 2016 **peste jumătate (52%) din drepturile auditate au fost plătite în numerar**, prin mandat poștal, iar diferența (48%) o reprezintă drepturile transmise prin cont bancar.

În anul 2016, auditul remarcă o ușoară creștere (cu 4%) a plăților prin cont bancar față de anul precedent și față de anul 2014 (cu 3%), menținându-se însă sub nivelul plăților efectuate prin poștă, în condițiile în care a crescut și cuantumul unor drepturi.

Analizând evoluția plăților aferente celor patru drepturi auditate în perioada 2014-2016 în funcție de modalitatea de plată, circa jumătate (în medie circa 54%) au fost plătite în numerar (prin mandat poștal), iar diferența (în medie circa 46%) reprezintă drepturile transmise prin cont bancar.

Cea mai mare parte dintre beneficiarii de alocație pentru susținerea familiei (94%) și de ajutor social (97%) au optat în anul 2016 pentru plata acestor drepturi în numerar.

Din tabelul anterior rezultă că, pentru fiecare din cele patru drepturi auditate, sumele plătite prin mandat poștal au scăzut nesemnificativ de la un an la altul în perioada 2014-2016 (între 1% și 3%).

Similar cu anii precedenți și în anul 2016, raportându-ne la cheltuielile cu transmiterea drepturilor, rezultă că **sume substanțiale (99,8%) s-au alocat pentru drepturile transmise prin mandat poștal**, în timp ce pentru sumele transmise prin conturi bancare cheltuielile sunt nesemnificative, raportul fiind de 1 la 750 în favoarea plăților prin bancă.

Se reține menținerea unei ponderi importante a plăților pentru drepturile auditate prin mandat poștal, în numerar, în detrimentul plăților prin virament bancar.

Din analiza raportului între cele două modalități de transmitere a drepturilor auditate, se reține că procentul de 1% care se plătește pentru transmiterea acestor drepturi de asistență socială în numerar, este total disproporționat în condițiile în care, pentru aproape aceeași sumă comisioanele plătite unităților bancare sunt aproape inexistente.

Auditul reține că plata comisionului pentru achitarea drepturilor prin mandat poștal are la bază Convenția încheiată de către minister cu compania națională abilitată încă din anul 2003 până în anul 2016

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

Prin OUG nr.93/2016 pentru reglementarea unor măsuri de simplificare a acordării unor beneficii de asistență socială, precum și pentru stabilirea unor măsuri bugetare pentru acestea în anul 2016, începând cu data de 12 decembrie 2016, au fost modificate prevederile OUG nr.44/2014 pentru reglementarea unor măsuri privind recuperarea debitelor pentru beneficiile de asistență socială, precum și pentru modificarea art.101 din Legea nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, în sensul **stabilirii unei proceduri** de recuperare a debitelor cu titlu de **beneficii** de asistență socială, **cu aplicabilitate unitară la nivelul întregii țări**, ținând cont de responsabilitățile organelor competente în recuperarea debitelor, definite de Codul Fiscal. Totodată, se reglementează și posibilitatea de recuperare a debitelor din sumele acordate cu titlu de beneficii de asistență socială, pe baza unui angajament de plată, creându-se cadrul legal pentru recuperarea sumelor acordate necuvenit.

Astfel, actul normativ menționat anterior, adoptat la finele anului 2016, a reglementat și modul de transmitere a debitelor către organele fiscale centrale și de scădere din evidență a acestora numai după confirmarea primirii debitelor.

Tot în același act normativ s-au cuprins și prevederi referitoare la recuperarea sumelor încasate necuvenit respectiv:

- ✓ stabilirea termenului de recuperare a acestora ca fiind termenul general de prescripție;
- ✓ recuperarea se realizează de către agenția teritorială și în cazul ajutorului social;
- ✓ titularul semnează un angajament de plată la solicitarea dreptului, sumele acordate necuvenit putând fi recuperate și din alte drepturi plătite de agenția teritorială. În situația în care titularul refuză semnarea angajamentului de plată, recuperarea sumelor plătite necuvenit se face, potrivit legii, direct de la beneficiar.

În concluzie, auditul reține receptivitatea entității față de măsurile dispuse în anii precedenți care s-a materializat prin adoptarea OUG nr.93 la finele anului 2016 în care s-au cuprins printre altele și prevederi referitoare la modul de predare a debitelor către autoritățile fiscale, termenul de predare, posibilitatea de recuperare a acestora și din alte drepturi decât cel pentru care s-a stabilit debitul.

► Virarea la bugetul de stat a drepturilor neridicate în termenul legal de prescripție

La finele fiecărui an din cei trei analizați, drepturile neridicate aferente beneficiilor auditate au fost în sumă de 29.535 mii lei în anul 2014, în anul 2015 de 31.991 mii lei, ajungând la 32.921 mii lei în anul 2016.

Din aceste sume neridicate, în toți acești ani, s-au virat la bugetul de stat sume prescrise însemnate, acestea au fost de 9.668 mii lei în anul 2014, în anul 2015 suma a fost de 8.056 mii lei și a ajuns în anul 2016 la suma de 8.233 mii lei.

În toți cei trei ani analizați peste două treimi din soldul drepturilor neridicate este reprezentat de alocația de stat pentru copii (în medie circa 70%), urmat de venitul minim garantat (în medie circa 15%) și alocația pentru susținerea familiei (în medie circa 7%), în timp ce indemnizația lunară pentru creșterea copilului și stimulentele lunar/de inserție dețin ponderea cea mai mică în totalul drepturilor neridicate (în medie circa 3%).

Din cele patru beneficii de asistență socială auditate, alocația de stat pentru copii a înregistrat sumele cele mai mari virate la bugetul de stat cu titlu de drepturi prescrise, iar cele mai mici sume prescrise virate la bugetul de stat au fost cele aferente indemnizației pentru creșterea copilului și stimulentele lunar/de inserție.

În concluzie, în perioada 2014-2016, **drepturile neridicate** aferente drepturilor auditate au înregistrat **creșteri consecutive** de la un an la altul, în timp ce **sumele prescrise virate la buget** (a expirat dreptul

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

titularului de a solicita beneficiul neridicat timp de 3 ani) au înregistrat **creșteri în 2016** față de anul 2015 și scăderi în 2015 față de anul 2014. Toate acestea au avut loc pe fondul majorării consecutive a drepturilor plătite titularilor în această perioadă fapt ce a condus ca și drepturile constatate ca fiind neridicate să crească.

În concluzie, auditul reține că activitatea de virare la termenele legale către bugetul de stat a unor sume pentru care dreptul titularilor de a le solicita s-a prescris a cunoscut unele îmbunătățiri, având în vedere faptul că deficiențele față de anii anteriori au avut un trend descendent.

Cu privire la obiectivul: ***“Evaluarea caracterului corect și complet al informațiilor gestionate de sistemele informatice, precum și capacitatea acestor sisteme de a fi adaptate cu noile acte normative în domeniu”*** auditul a reținut următoarele aspecte care, detaliat, se prezintă după cum urmează:

- erorile rămase nesoluționate din sistemul informatic SAFIR au condus la menținerea unor diferențe între datele raportate prin situațiile financiare anuale privind debitorii, creditorii și plățile și cele din aplicația SAFIR, diferențe care sunt în scădere față de anii precedenți;

De asemenea, se rețin eforturile depuse de personalul ANPIS și de către utilizatorii sistemului SAFIR din teritoriu pentru soluționarea a 74% din erorile din sistemul informatic.

- facilitățile de scutire de la plata accesoriilor pentru titularii care achită debitele în termenul legal nu au putut fi puse în aplicare deoarece sistemul informatic achiziționat în acest sens nu are capacitatea de a exporta anumite date în SAFIR;

-sistemul informatic SAFIR nu este capabil să susțină viitoarele cerințe de sistem, inclusiv modificările legislative din domeniul beneficiilor de asistență socială, mai ales în contextul apariției unor noi tehnologii privind transmiterea și prelucrarea datelor în timp real, inclusiv cu unitățile administrativ-teritoriale, existând riscul de blocare în efectuarea plăților către beneficiarii de asistență socială, potrivit informațiilor cuprinse în *Planul de acțiune pentru implementarea noului sistem de management al informațiilor pentru asistență socială* al ministerului.

Totodată, auditul remarcă implicarea ministerului în verificarea plăților către beneficiarii drepturilor auditate prin crearea unei aplicații informatice de către unii dintre angajații direcției de specialitate din minister, având ca efect întărirea mecanismului de prevenire a pătrunderii erorilor în sistemul de asistență socială.

La baza formulării acestor concluzii au stat următoarele aspecte, care sintetic, au constatat în:

► **Perpetuarea diferențelor între evidența analitică (din aplicația SAFIR) și cea sintetică (financiar-contabilă), urmare nesoluționării erorilor din aplicația informatică**

Aplicația informatică SAFIR este disponibilă utilizatorilor de la nivelul aparatului propriu al ANPIS și a entităților sale subordonate însă nu și utilizatorilor din primării care întocmesc dosarele pentru drepturile de asistență socială.

Prin intermediul acestei aplicații sunt gestionate un număr de 19 drepturi de asistență socială, iar dintre acestea cele 4 drepturi auditate reprezintă circa 21%, din punct de vedere al numărului și peste 60 % din punct de vedere al plăților.

Erorile din sistemul informatic SAFIR sunt semnalate de către agențiile teritoriale prin utilizatorii aplicației în sistemul JIRA, platforma informatică care ține evidența erorilor la nivelul ANPIS și al agențiilor teritoriale.

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

În anul 2016, la nivelul ANPIS și al agențiilor teritoriale, au fost evidențiate în total un număr de **1112 tichete nou intrate** reprezentând **erori identificate în SAFIR**. Dintre acestea, ponderea cea mai mare a erorilor o dețin erorile umane (93% - 1.037 erori), restul fiind erori de soft (7% - 75 erori).

Auditul reține că **urmare eforturilor depuse de către personalul din cadrul ANPIS au fost soluționate două treimi din aceste erori** (74%-817 erori), diferența de o treime (26%-295 erori) erau nesoluționate la data auditului.

Numărul total de 561 erori nesoluționate, din care 295 erori provin din anul 2016 și 266 erori din anul 2015, se perpetuează an de an, entitatea neavând posibilitatea de a acționa în vreun fel asupra furnizorului aplicației informatice deși numărul tichetelor nesoluționate a înregistrat o ușoară creștere față de anul precedent.

Dintre erorile de soft identificate în funcționarea sistemului informatic SAFIR, un număr mare privesc creditorii (soldul inițial, final și denaturări ale acestora) și debitorii (debitele stornate și istoricul acestora).

Nesoluționarea acestor erori au condus, la fel ca și în anii precedenți, la menținerea unor neconcordanțe între evidența sintetică (financiar-contabilă) și cea analitică (din aplicația SAFIR) privind debitorii, creditorii și plățile aferente drepturilor auditate.

► În ceea ce privește diferențele între evidența sintetică financiar-contabilă și cea analitică din aplicația SAFIR privind **creditorii**, s-a reținut existența și în anul 2016 a unor diferențe între evidența analitică și sintetică a creditorilor, existând riscul efectuării unor plăți nelegale, cu consecințe în raportarea prin situațiile financiare anuale a unor datorii care nu corespund realității.

Evidența analitică a creditorilor s-a organizat, în mod similar cu anii precedenți, și manual, utilizând fișiere tip.xls, fapt ce creează posibilitatea apariției unor erori, iar remediarea diferențelor față de sistemul informatic SAFIR sunt în curs de rezolvare.

► Există unele neconcordanțe cu privire la valoarea **debitelor** evidențiate în sistemul informatic SAFIR și debitele înregistrate în contabilitate și raportate prin situațiile financiare centralizate la finele anului 2016, în sensul că sunt debite mai mari/mici, după caz, în SAFIR față de evidența financiar contabilă.

► Auditul a reținut eforturile ANPIS pentru a asigura **o mai bună gestionare și corelare a plăților raportate prin aplicația informatică SAFIR cu cele din contul de execuție bugetară**, decalajul între cele două evidențe (sintetică și analitică), însă se impune corelarea acestor plăți, având în vedere că datele din programul informatic SAFIR sunt utilizate pentru efectuarea plăților către beneficiari.

Începând cu anul 2016, pe lângă sistemul informatic SAFIR, ANPIS a implementat o aplicație în scopul calculării accesoriilor (dobânzi, penalități/ majorări de întârziere) datorate pentru debitele care nu au fost recuperate în termenul legal de 180 zile, perioadă în care se puteau restitui debitele fără perceperea de accesorii. *Aceasta aplicație nu a fost utilizată în scopul calculării accesoriilor deoarece nu are capacitatea de a exporta anumite date în SAFIR, neputând fi utilizată în acest sens.*

În concluzie, auditul reține că erorile rămase nesoluționate din sistemul informatic SAFIR au condus la menținerea unor diferențe între datele raportate prin situațiile financiare anuale privind debitorii, creditorii și plățile și cele din aplicația SAFIR, diferențe care sunt în scădere față de anii precedenți.

De asemenea, se rețin eforturile depuse de personalul ANPIS și de către utilizatorii sistemului SAFIR din teritoriu pentru soluționarea a 74% din erorile din sistemul informatic.

► **Actualizarea sistemului informatic SAFIR care gestionează beneficiile de asistență socială**

În anul 2016 a fost încheiat contractul pentru servicii de consultanță având ca obiect *Evaluarea acurateței și exhaustivității informațiilor deținute, în comparație cu aplicațiile pe format hârtie* între Ministerul Muncii și Justiției Sociale/Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială și consultant.

Prin această evaluare s-a măsurat nivelul de acuratețe al introducerii datelor în format electronic, astfel încât consultantul să identifice cele mai frecvente erori și să ofere soluții pentru reducerea incidenței și impactului acestora cu privire la acordarea sau neacordarea unor drepturi.

Concluzia consultantului ca urmare a evaluării este aceea că **transferul datelor din formularele depuse de solicitanți nu permite identificarea solicitărilor ulterioare ale acestora, care să fie corelate cu istoricul datelor unui beneficiar.**

În vederea aplicării recomandărilor din raportul consultantului a fost adoptat *Planul de măsuri de remediere a programului informatic al Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială*, aprobat prin ordin al ministrului.

Unul dintre obiectivele pe termen scurt ce urmează a fi atinse până la finele anului 2017, prevăzut în planul menționat anterior îl constituie actualizarea protocoalelor existente sau încheierea unor noi protocoale (cu casele de pensii sectoriale, ale notarilor publici, Inspectoratul General pentru Imigrări).

Auditul reține că în anul 2017 la nivelul ministerului a fost aprobat *Planul de acțiune pentru implementarea noului sistem de management al informațiilor pentru asistență socială*, din care rezultă că beneficiile de asistență socială (cu excepția celor pentru persoane cu dizabilități) sunt susținute de trei grupe de sisteme informatice principale:

- software local la nivelul primăriilor (acolo unde există);
- un sistem centralizat de management al beneficiarilor drepturilor de asistență socială și al plăților (SAFIR) gestionat de Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială și utilizat de agențiile teritoriale din subordinea acestuia;
- software și tehnologie ad-hoc (e-mail, excel, word, pdf) la toate nivelurile.

Aceste tehnologii sunt completate atât de procesarea manuală, la toate nivelurile (de la primărie, la furnizorii de servicii sociale, la AJPIS și până la ANPIS), cât și de alte aplicații prin care se introduc datele privind drepturile auditate.

Sistemele informatice care gestionează beneficiile de asistență socială nu sunt integrate între primării, alte instituții implicate și ANPIS/AJPIS, fapt ce conduce la eforturi substanțiale în introducerea datelor de către utilizatorii acestora.

Din planul de acțiune menționat rezultă că disfuncționalitățile tehnice ale sistemului informatic SAFIR sunt, în cea mai mare parte, identificate și de către Curtea de Conturi, în anii precedenți printre care se numără următoarele:

- nu se actualizează operativ, la apariția modificărilor legislative specifice, nefiind un sistem suficient de flexibil (cu titlu de exemplu, calculul majorărilor și penalităților la debitele create);
- nu generează, în toate cazurile, situații analitice pentru toate beneficiile de asistență socială;
- nu permite încrucișarea automată a informațiilor proprii cu bazele de date ale altor instituții publice, pentru verificarea eligibilității beneficiarilor;
- nu se interconectează cu baze de date externe în vederea transmiterii/preluării informațiilor referitoare la drepturile plătite/neachitate, acestea fiind preluate manual;
- nu permite administrarea unitară a alocațiilor europene pentru copii și a beneficiilor pentru lucrători migranți.

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

Potrivit informațiilor cuprinse în planul de acțiune, rezultă că sistemul informatic SAFIR nu este capabil să susțină viitoarele cerințe de sistem, inclusiv modificările legislative din domeniul beneficiilor de asistență socială, mai ales în contextul apariției unor noi tehnologii privind transmiterea și prelucrarea datelor în timp real, inclusiv cu unitățile administrativ-teritoriale, existând riscul de blocare în efectuarea plăților către beneficiarii de asistență socială.

► Implicarea ministerului în verificarea plăților pentru beneficiile auditate

În cadrul Direcției Politici Servicii Sociale din minister sunt desemnate persoane care participă la procesul de evaluare a structurii sistemului informatic și funcționării acestuia în domeniul asistenței sociale. Acestea desfășoară activități de validare a celor patru drepturi auditate prin intermediul unui program software prin care sunt verificate borderourile de mandate raportate lunar de către agențiile județene pentru plăți și inspecție socială.

Programul software cuprinde module de validare pentru aplicațiile privind beneficiile de asistență socială, iar principalul obiectiv al acestor module îl reprezintă verificarea cuantumului stabilit pentru fiecare drept.

Pe lângă activitatea de validare a cuantumului specific fiecărui tip de beneficiu în parte, se verifică și prezența/absența valorilor în câmpurile alfanumerice existente pe mandate. Astfel, pentru beneficiile de asistență socială auditate se evidențiază absența valorilor pentru următoarele câmpuri: codul localității, localitatea, oficiul poștal, denumirea și codul județului, numărul de dosar, codul numeric personal, numele reprezentantului legal, modalitatea de plată (mandat sau cont curent), plata prin cont fără a indica contul sau banca, filiala, codul localității.

Din cele prezentate, auditul remarcă implicarea ministerului în verificarea plăților către beneficiarii drepturilor auditate prin crearea unei aplicații informatice de către unii dintre angajații direcției de specialitate din minister, având ca efect întărirea mecanismului de prevenire a pătrunderii erorilor în sistemul de asistență socială.

Cu privire la obiectivul ***“Evaluarea sistemelor de control intern, modul de funcționare a instrumentelor și mecanismelor de prevenire, detectare și descurajare a fraudei și corupției, inclusiv activitatea desfășurată de către organele de inspecție socială în scopul focalizării beneficiilor de asistență socială către persoanele îndreptățite”***, auditul a reținut unele îmbunătățiri față de anul precedent, dar s-au identificat următoarele aspecte care, detaliat, se prezintă după cum urmează:

– realizarea unei singure campanii având ca temă drepturile auditate (venitul minim garantat și alocația pentru susținerea familiei), ceea ce reprezintă cel mai mic număr de campanii tematice înregistrat în ultimii trei ani (față de anul precedent când s-au efectuat 3 campanii și cu trei mai puține față de anul 2014 când au fost realizate 4 campanii). La sfârșitul anului 2016 s-a demarat campania tematică privind indemnizația pentru creșterea copilului, aceasta fiind finalizată pe parcursul anului 2017.

– eficiența activității inspectorilor sociali față de activitatea personalului care efectuează verificări interne, situație inversă față de anul precedent, având în vedere că valoarea debitelor identificate de către un inspector social este mai mare comparativ cu debitele identificate de o persoană care efectuează verificări interne;

– unul din zece copii nou născuți nu beneficiază de alocație de stat pentru copii, deși aveau acest drept prin lege, fapt ce conduce la concluzia că fondurile alocate nu au fost întotdeauna destinate persoanelor îndreptățite să le primească efectiv.

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

Totodată, auditul remarcă:

- simplificarea modului de solicitare și acordare a beneficiilor de asistență socială, precum și instituirea obligativității încheierii de protocoale cu entități aflate în subordinea/autoritatea ministerului, respectiv Inspecția Muncii și ANOFM;
- sprijinirea activității asistenților sociali prin demersurile efectuate pentru înlocuirea sistemului informatic SAFIR cu sistemul electronic de asistență socială, care va înlesni schimbul de date cu alte instituții publice, în vederea identificării solicitanților neeligibili;
- uniformizarea politicii de aplicare a sancțiunilor pentru drepturile auditate și sporirea puterilor de control și investigare conferite inspectorilor sociali, prevederi cu rol important în prevenirea și fraudei din sistemul național de asistență socială (OUG nr.82/2016).

La baza formulării acestor concluzii au stat următoarele aspecte, care sintetic, au constat în:

Auditul își propune să evalueze măsura în care acțiunile prevăzute a fi realizate au contribuit la implementarea unor mecanisme eficiente de prevenire, detectare și descurajare a erorii, fraudei și corupției în sistemul beneficiilor de asistență socială.

Prevenirea

Metodele principale de prevenire a erorilor sau pătrunderii frauduloase în sistemul de asistență socială sunt: simplificarea sistemului de asistență socială, precum și sporirea capacității instituțiilor abilitate de a verifica circumstanțele care determină eligibilitatea solicitanților de beneficii de asistență socială.

În luna decembrie a anului 2016 a intrat în vigoare **OUG nr.93/2016 pentru reglementarea unor măsuri de simplificare a acordării unor beneficii de asistență socială, precum și pentru stabilirea unor măsuri bugetare pentru acestea în anul 2016** prin care au fost introduse **noi măsuri de simplificare a modului de acordare a unor beneficii de asistență socială**. În acest sens, a fost redus numărul cererilor necesar a fi completate pentru familiile care îndeplinesc concomitent condițiile pentru acordarea venitului minim garantat, a alocației pentru susținerea familiei și a ajutorului pentru încălzirea locuinței, existând posibilitatea completării unui **singur formular** în cazul solicitării acestor beneficii, ulterior aprobării unuia dintre aceste drepturi.

De asemenea, în vederea prevenirii tentativelor de fraudă în acordarea venitului minim garantat, a fost introdusă posibilitatea autorităților administrației publice locale de a **verifica informațiile declarate de titular privind veniturile supuse impozitului pe venit** prin solicitarea organului central fiscal a unui document care să ateste situația veniturilor persoanelor din familia/famiile solicitantă/solicitante.

Tot ca o măsură preventivă a fost instituit rolul primarilor de a dispune **efectuarea de anchete sociale** la interval de 6 luni sau ori de câte ori este necesar, privind componența familiei și veniturile realizate de membrii acestuia, reducând situațiile de acordare necuvenită a unor beneficii de asistență socială.

De asemenea, în vederea efectuării **verificărilor îndeplinirii obligațiilor prevăzute de lege** de către persoanele apte de muncă din familiile beneficiare de ajutor social, **în scopul eliminării fraudei**, tot prin actul normativ menționat anterior, s-a instituit încheierea unor **protocoale** (cu ANOFM și Inspecția Muncii) prin care se stabilesc schimbul de informații între agențiile județene pentru plăți și inspecție socială și agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, respectiv inspectoratele teritoriale de muncă.

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

În concluzie, în anul 2016, s-a realizat o singură campanie având ca temă drepturile auditate (venitul minim garantat și alocația pentru susținerea familiei), ceea ce reprezintă cel mai mic număr de campanii tematice înregistrat în ultimii trei ani (față de anul precedent când s-au efectuat 3 campanii și cu trei mai puține față de anul 2014 când au fost realizate 4 campanii). La sfârșitul anului 2016 s-a demarat campania tematică privind indemnizația pentru creșterea copilului, aceasta fiind finalizată pe parcursul anului 2017.

► Auditul a efectuat o analiză **comparativă a debitelor stabilite** ca urmare a **campaniilor** inspectorilor sociali față de cele stabilite ca urmare a **verificărilor interne** (adică numai două tipuri de acțiuni de control din cele existente la nivelul ANPIS) din care au rezultat următoarele:

Tabel nr.8
-mii lei-

Denumire beneficiu	Debite campanii inspecție sociala - 2015	Debite campanii inspecție sociala - 2016	%	Debite din verificări interne - 2015	Debite din verificări interne - 2016	%
Alocația de stat	90	28	31%	3.504	4.663	133%
Ajutor social (venitul minim garantat)	22.822	9.976	44%	8.677	6.303	73%
Alocația pentru susținerea familiei	2.208	3.517	159%	4.063	5.083	125%
Indemnizație lunară pentru creșterea copilului	2.757	473	17%	17.549	16.755	95%
Total drepturi auditate	27.877	13.994	50%	33.793	32.804	97%

Debitele totale stabilite la nivelul ANPIS pentru cele patru drepturi auditate în sumă de **13.994 mii lei cuprind** atât debitele stabilite **urmare campaniilor tematice** cât și cele stabilite urmare controalelor realizate pentru **monitorizarea măsurilor** dispuse în anii precedenți.

Prin comparație cu anul precedent, auditul remarcă că în anul 2016 situația este inversă în sensul că **activitatea inspectorilor sociali** (104 salariați) **a fost mai eficientă decât activitatea** desfășurată de către persoanele care efectuează **verificări interne** (405 salariați), în sensul că **fiecare inspector social a identificat în medie debite de 1,7 ori mai mari (134 mii lei)**, față de persoanele care efectuează verificări interne (**81 mii lei**).

Se concluzionează că, activitatea inspectorilor sociali a fost mai eficientă decât activitatea personalului care efectuează verificări interne, situație inversă față de anul precedent, având în vedere valoarea debitelor identificate de către un inspector social comparativ cu debitele identificate de o persoană care efectuează verificări interne.

Descurajarea

Sancțiunile constituie o componentă esențială a unei politici de descurajare.

În acest sens, în luna noiembrie a anului 2016 a intrat în vigoare **OUG nr. 82/2016 pentru aprobarea Statutului special al funcției publice specifice de inspector social și pentru modificarea și completarea unor acte normative** prin care s-a stabilit **un set uniform de sancțiuni** care să descurajeze intenția de eludare a legii cu scopul de a acorda sau de a primi beneficii sociale necuvenite, pentru următoarele programe de asistență socială: alocația de stat pentru copii, ajutorul social, indemnizațiile pentru persoanele cu dizabilități, alocația pentru susținerea familiei, indemnizația pentru creșterea și îngrijirea copilului și

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

ajutoarele de încălzire, însă prevederile care se referă la regimul contravențiilor au intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2017.

Tot prin același act normativ s-a prevăzut că pentru întărirea capacității ANPIS în acțiunile de reducere a erorilor, fraudei, abuzului și neglijenței în sistemul de protecție socială, regimul funcției de inspector social a fost completat cu o serie de prerogative și competențe suplimentare, fiindu-i totodată impuse standarde etice și profesionale.

Auditul remarcă adoptarea OUG nr.82/2016 prin care puterile de control și investigare conferite inspectorilor sociali au fost sporite și s-a stabilit o politica unitară de aplicare a sancțiunilor pentru drepturile auditate, prevederi cu rol important în prevenirea și combaterea erorilor și fraudei din sistemul național de asistență socială.

► Focalizarea unor drepturi auditate către persoanele îndreptățite

Din analiza situației privind **copii nou născuți în anul 2016**, rezultă că numărul total al acestora era de 192.677 (în scădere față de anul 2015, când erau 198.745 nou născuți), iar în sistemul informatic SAFIR figurează doar 90 % din numărul total al nou născuților (174.173 copii), cu circa 10 % mai puțin (18.504), întrucât înregistrarea acestora în sistem se efectuează în baza unei cereri de solicitare a alocației de stat pentru copii.

Din numărul total al copiilor născuți de **192.677**, numărul copiilor care primesc alocație de stat pentru copii a fost de 173.036, iar diferența de **19.641** copii nou născuți (**10 % din total**), **nu beneficiază de alocația de stat pentru copii**, deși aveau acest drept. Din analiza efectuată pentru anul 2016 rezultă că situația este în ușoară scădere față de anul precedent când numărul copiilor care nu încasau dreptul era de 11% din total. Nici în anul auditat, nu s-au organizat campanii de informare și consiliere privind beneficiile de asistență socială pentru a informa titularii alocației de stat pentru copii cu privire la formalitățile necesare de solicitare a acestui drept.

Se remarcă faptul că un număr însemnat de copii nou născuți și eligibili, nu beneficiază de acest drept, întrucât dreptul nu a fost solicitat conform actelor normative aplicabile.

În situația alocației de stat pentru copii rezultă că unul din 10 copii născuți în anul 2016, nu primesc dreptul convenit în pofida eforturilor de dublare a cuantumului acestuia începând cu luna iulie 2015 și luând în calcul că până la vârsta de doi ani cuantumul este de 200 lei/lunar.

Similar, cu anul precedent, unul din zece copii nou născuți nu beneficiază de alocație de stat pentru copii, deși aveau acest drept prin lege, fapt ce conduce la concluzia că fondurile alocate nu au fost întotdeauna destinate persoanelor îndreptățite să le primească efectiv.

► De asemenea, există și situația inversă în sensul că s-a menținut, ca și în anii anteriori, riscul de pătrundere în sistem a unor beneficiari care nu aveau dreptul, în detrimentul celor îndreptățiți. Pe tipuri de beneficii auditate, în urma misiunilor de audit desfășurate la nivelul ANPIS și la agențiile teritoriale pentru plăți și inspecție socială, au rezultat plăți necuvenite după cum urmează:

Au fost identificate plăți nelegale, pe tipuri de beneficii auditate, după cum urmează:

▪ **ajutoare sociale și alocații pentru susținerea familiei, în sumă de 11.576 mii lei** datorate, în principal, nedeclarării de către beneficiari a unor venituri nete realizate (salarii, pensii, activități independente), deținerii unor bunuri, neachitării impozitelor pentru bunurile deținute în proprietate, deținerii de depozite bancare sau obținerii de dividende peste limita legală, fapte ce conduc la excluderea acordării acestor drepturi:

- **indemnizații pentru creșterea copilului, inclusiv stimulente lunar/de inserție în sumă de 5.035 mii lei** urmare nedeclarării veniturilor încasate peste limita legală, nerecalculării cuantumului în funcție de

veniturile efectiv realizate, potrivit deciziei de impunere finală, eliberată de autoritățile fiscale, precum și acordării stimulentei lunar/de inserție în condițiile în care nu s-a făcut dovada începerii activității și implicit obținerii de venituri supuse impozitării;

▪ **alocații de stat pentru copii, în sumă de 28 mii lei**, acordate unor copii exmatriculați, care au abandonat școala sau au repetat anul școlar, întrucât nu s-au transmis la timp documentele justificative de către Inspectoratele Școlare pentru beneficiari care nu mai întruneau condițiile legale, iar entitatea nu a suspendat plata alocației de stat pentru copii până la schimbarea reprezentatului legal al copilului.

Având în vedere faptul că anual începând cu anul 2012, Curtea de Conturi a României a desfășurat misiuni de audit care au vizat în primul rând cele patru drepturi auditate, **în anul 2017 comparativ cu anii precedenți, s-a identificat o diminuare a sumelor plătite necuvenit.**

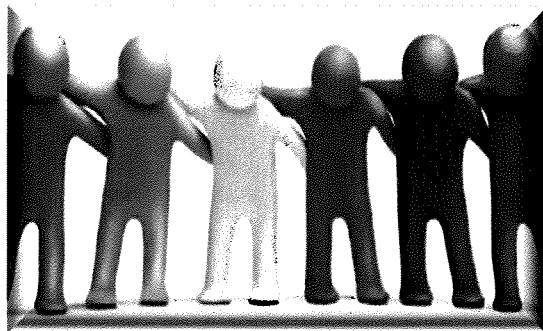
Eforturile susținute depuse de către conducerea entităților verificate s-au materializat în **scăderea semnificativă a drepturilor plătite necuvenit** identificate urmare acțiunilor de audit de la suma de 31.655 mii lei în anul 2015, la 27.429 mii lei în anul 2016, ajungând la suma de 19.039 mii lei în anul 2017.

Din compararea beneficiilor auditate acordate necuvenit a rezultat că **diminuarea acestora a fost în anul 2017 semnificativă față de anii precedenți (cu 30% față de anul 2016 și cu 40% față de anul 2015).**

Urmare **receptivității și preocupării conducerii entităților s-a înregistrat atât o diminuare a drepturilor necuvenite, cât și un grad ridicat de recuperare a sumelor** de la beneficiari, cu toate că **recuperarea se realizează în perioade mai lungi de timp, întrucât este supusă limitărilor legale, respectiv doar 1/3 din drepturile cuvenite lunar.**

VII. Recomandări

În scopul utilizării eficiente a fondurilor publice, pentru fiecare obiectiv care a fost analizat în cadrul misiunilor de audit s-au formulat, în principal, următoarele recomandări atât către **minister**, cât și către ANPIS:

Pentru obiectivul **Evaluarea modului în care Ministerul Muncii și Justiției Sociale își îndeplinește rolul de entitate publică, cu responsabilități în ceea ce privește aplicarea unitară a legislației în domeniul specific de activitate** se recomandă:

- reexaminarea legislației aplicabile beneficiilor de asistență socială, în sensul cuprinderii în aceasta a scutirii de la plată a debitorilor situate sub 40 lei inclusiv, având în vedere costurile supraunitare cu recuperarea acestora, în scopul utilizării eficiente a fondurilor publice de la bugetul de stat;
- analizarea posibilității de modificare a legislației, intensificarea colaborării instituționale, precum și adoptarea unor măsuri eficiente pentru atragerea persoanelor beneficiare de venit minim garantat, apte de muncă, să ocupe locurile de muncă vacante disponibile, conform cu pregătirea acestora în vederea realizării de economii la bugetul de stat și încasării unor sume suplimentare la bugetul general consolidat.

Performanța acordării unor beneficii de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei, susținerea copilului și a familiei

Pentru obiectivul ***Evaluarea modului în care se fundamentează necesarul de resurse bugetare, corelarea tranșelor de transmitere a drepturilor cu plățile efective, pentru eliminarea imobilizărilor de resurse bugetare*** se recomandă:

- continuarea demersurilor pentru creșterea numărului de beneficiari care încasează drepturi prin virament bancar pentru economisirea consumului de resurse umane și materiale alocate plăților efectuate în numerar, care prezintă în continuare risc ridicat de eroare și fraudă;
- analizarea posibilității de reducere a comisionului plătit companiei naționale abilitate pentru plata drepturilor în numerar cuprins în legislația bugetară anuală, având în vedere că sumele plătite pentru drepturile auditate au înregistrat creșteri succesive de la un an la altul, iar comisioanele percepute de bănci pentru același volum al drepturilor sunt nesemnificative, în scopul utilizării eficiente a fondurilor publice de la bugetul de stat cu transmiterea drepturilor;
- reanalizarea numărului și quantumului tranșelor prin care se transmit drepturile auditate către compania națională abilitată achitate în numerar de aceasta, corelat cu termenele de plată ale beneficiilor auditate, pentru evitarea imobilizării temporare a unor sume de la bugetul de stat cu această destinație.

Pentru obiectivul ***Evaluarea modului de reflectare prin situațiile financiare anuale a plăților, debitorilor și creditorilor privind cele patru beneficii de asistență socială*** s-au formulat următoarele recomandări:

- eficientizarea activității de recuperare a sumelor cu titlu de beneficii auditate acordate necuvenit pentru evitarea prescrierii unor debite care provin din beneficiile auditate;
- monitorizarea sumelor neridicate de către titularii drepturilor auditate, în scopul virării la termenele legale către bugetul de stat a sumelor pentru care dreptul beneficiarilor de a solicita drepturile s-a prescris.

Pentru obiectivul ***Evaluarea caracterului corect și complet al informațiilor gestionate de sistemele informatice, precum și capacitatea acestor sisteme de a fi adaptate cu noile acte normative în domeniu***, se recomandă:

- rezolvarea erorilor rămase nesoluționate din sistemul informatic SAFIR care au condus la menținerea unor diferențe între datele raportate prin situațiile financiare anuale privind debitorii, creditorii și plățile aferente drepturilor auditate și datele gestionate de programul informatic SAFIR, erori care au impact direct asupra sumelor care se cuvin bugetului de stat;
- efectuarea demersurilor necesare și posibile către furnizorul sistemului informatic, pentru remedierea erorilor rămase nerezolvate de către acesta, în scopul eliminării deficiențelor, din care unele se perpetuează de mai mulți ani.

Pentru obiectivul ***Evaluarea sistemelor de control intern, modul de funcționare a instrumentelor și mecanismelor de prevenire, detectare și descurajare a fraudei și corupției, inclusiv activitatea desfășurată de către organele de inspecție socială în scopul focalizării beneficiilor de asistență socială către persoanele îndreptățite*** se recomandă:

- includerea în campaniile de control a indemnizației lunare pentru creșterea copilului și a stimulentului lunar/de inserție, întrucât acordarea acestor drepturi este de competența ANPIS care deține date privind veniturile realizate de către titularii acestor drepturi în baza protocolului cu ANAF, pentru a evita acordarea nelegală a acestor drepturi de la bugetul de stat;
- solicitarea datelor necesare de la instituțiile abilitate privind copiii nou născuți, astfel încât beneficiarii îndreptățiți să primească alocație de stat pentru copii să fie informați și să solicite dreptul cuvenit, corelat și cu încasarea de către acești beneficiari a indemnizației lunare pentru creșterea copilului.

Constatările și concluziile care au rezultat în urma misiunilor de audit au condus la formularea unor recomandări pentru eliminarea deficiențelor și disfuncțiilor constatate de către auditorii publici externi.

Pentru implementarea de către entitățile auditate a acestor recomandări, Curtea de Conturi, în baza procedurilor specifice, a emis scrisori cu recomandări către conducerile entităților verificate pentru remedierea disfuncționalităților rezultate în urma auditului.

În baza procedurilor sus menționate, entitățile auditate au obligația de a implementa recomandările transmise și de a comunica Curții de Conturi la termenele stabilite, modul de remediere a deficiențelor constatate în timpul acțiunilor de audit.

Modul de implementare de către entitățile auditate a recomandărilor formulate de Curtea de Conturi, se verifică de către auditorii publici externi, atât în cadrul misiunilor de audit, cât și prin organizarea unor acțiuni distincte, până când se constată implementarea integrală a recomandărilor.

Efectul implementării recomandărilor se evaluează de către Curtea de Conturi a României din punct de vedere al impactului acestora asupra activității entităților verificate. Urmare recomandărilor formulate în anii precedenți, acestea au condus în mare măsură la îmbunătățirea activității entităților verificate care a avut impact asupra sumelor virate la bugetul de stat prin recuperarea sumelor acordate necuvenit și prin virarea drepturilor neridicate prescrise.

De asemenea, o mare parte din recomandările formulate de către Curtea de Conturi în anii precedenți au fost transpuse în actele normative, corectând în acest fel legislația care reglementează drepturile auditate.

Cu toate că activitatea este una complexă, trebuie precizat că urmare eforturilor susținute depuse de către conducerile entităților auditate, acestea manifestând receptivitate și disponibilitate în a lua măsuri de remediere a deficiențelor, o mare parte dintre aspectele constatate au fost corectate.

**ȘEF DEPARTAMENT V
CONSILIER DE CONTURI**

Conf.univ.dr. IOAN HURJUI

